

AKCIJA

AMNESTY INTERNATIONAL

LETO 21, ŠTEVILKA 1, SEPTEMBER 2024

KAKO RAZUMEMO SOGLASJE?

MUČENJE, NASILJE IN PONIŽEVANJE V
IZRAELSKIH PRIPORIH

PRAVICA DO PROTESTA V EVROPI OGROŽENA

www.amnesty.si

[AmnestySlovenia](https://www.instagram.com/AmnestySlovenia)

[Amnesty Slovenije](https://www.facebook.com/AmnestySlovenije)

[Amnesty Slovenia](https://www.tiktok.com/@AmnestySlovenia)

AMNESTY
INTERNATIONAL

03 AKCIJI NA POT

NASILNI IZGREDI POSLEDICA SOVRAŽNE RETORIKE IN SISTEMSKEGA RASIZMA

04 AKTUALNIK

POD ŽAROMETOM

06 **ANKETA: KAKO RAZUMEMO SOGLASJE?**09 **MUČENJE, NASILJE IN PONIŽEVANJE V IZRAELSKIH PRIPORIH**11 **32 LET PO IZBRISU**13 **JULIAN ASSANGE: 10 DEJSTEV, KI JIH MORATE VEDETI**15 **PAKT O MIGRACIJAH IN AZILU**17 **INTERVJU S TARAH DEMANT IZ AMNESTY ZDA: BOJ ZA PRAVICO DO SPLAVA**19 **PRAVICA DO PROTESTA V EVROPI OGROŽENA**21 **INTERVJU Z IRANSKIM REŽISERJEM AYATOM NAJAFIJEM**

UČENJE ČLOVEKOVIH PRAVIC

22 POVEČALI KAPACITETE ZA BOJ PROTI NASILJU NA PODLAGI SPOLA

23 IZOBRAŽEVALNI PAKETI BREZ FILTRA

24 AKADEMIJA AMNESTY

DOBRE NOVICE

26 DOBRE NOVICE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

VRTIMO SVET

27 OLIMPIJSKE IGRE ZA VSE ŽENSKES, TUDI MUSLIMANKE

29 PREKINIMO MOLK O KRŠITVAH ČLOVEKOVIH PRAVIC V AFGANISTANU

AKTIVIZEM

30 KAKO SE BORITI PROTI TRANSFOBIIJI?

PISMA REŠUJEJO ŽIVLJENJA

31 RAZGLEDNICA ZA VOLIVCE_KE V ARIZONI

SREDINA

SOGLASJE V SPOLNOSTI: SAMO JA POMENI JA

Zaradi ohranjanja neodvisnosti in nepristranskosti za naše delo proti kršitvam človekovih pravic ne sprejemamo denarja od države. Državna sredstva sprejemamo le za posamezne projekte učenja človekovih pravic.

Akcijska izhaja do 3-krat letno. Urednici: **Taja Premk, Metka Naglič.**Oblikovna zasnova: **Marko Kadič.** DTP: **RumenaPika.**Tisk: **Grafika Gracer.** Naklada: **6800.** ISSN: 2232-3198

AI Slovenije, Dunajska 5, 1000 Ljubljana. Tel.: 01 426 93 77; faks: 01 426 93 65.

E-pošta: amnesty@amnesty.si Splet: www.amnesty.si TRR: 1010-0005-1940-973

Stališča avtorjev, objavljena v Akciji, niso nujno tudi stališča AI.

Občasno uporabimo žensko in moško obliko samostalnikov (in oblike glagolov), ločenih s podčrtajem: npr. begunke_ci. Vemo, da to ni slovnično pravilna oblika. Zanj se odločamo kot obliko podpore ženskam in transspolnim osebam, ki opozarjajo, da se v množinski moški obliki izgubi njihova identiteta ali pa se ne identificirajo s kakšnim od binarnih spolov.

NASILNI IZGREDI POSLEDICA SOVRAŽNE RETORIKE IN SYSTEMSKEGA RASIZMA

Tragični umor treh deklic je konec julija v Združenem kraljestvu (ZK) sprožil val rasističnih napadov in nasilnih izgredov: na hotele za begunce, mošeje in posameznike zaradi njihove barve kože, veroizpovedi ali države izvora. Žalost in ogorčenost prebivalstva sta se nemudoma pomešala z islamofobijo in lažnimi dejstvi, ki so hipoma preplavili družbena omrežja. Objave so napadalca predstavljale z lažnim imenom in kot muslimana, ki naj bi v Združeno kraljestvo prišel pred kratkim v majhnem čolnu. Samo do naslednjega popoldneva se je lažno ime pojavilo v več kot 30.000 objavah omrežja X – čeprav dejanski storilec ni niti musliman niti migrant (rojen je v ZK). Pozivi k izgredom z neposredno in očitno sovražno vsebino so krožili po družbenih omrežjih in niti X niti TikTok nista ukrepala kljub temu, da jih njihove politike k temu zavezujejo. Priča smo bili učinku vžigalne vrvice, ko so algoritmi družbenih omrežij razplamteli dezinformacije, sovraštvo in nasilje. Ti algoritmi so sestavni del poslovnega modela številnih velikih tehnoloških podjetij, ki zanje prinaša vrtoglave dobičke, za človekove pravice in zlasti za tiste najbolj marginalizirane pa povzroča katastrofalne dolgoročne posledice. V Amnesty smo ponovno pozvali k strogemu zakonskemu nadzoru teh algoritmov.

Vendarle pa so algoritmi družbenih medijev svojo škodljivo vlogo vzpodbujanja sovraštva lahko odigrali le v kontekstu systemskega rasizma in nevarne retorike ter politik, ki so v migrantih in beguncih iskale grešne kozle.

Britanska Amnesty je skupaj z organizacijo *Runnymede Trust* v 50 strani dolgem poročilu, pod katerega se je podpisalo preko 40 organizacij, sredi avgusta opozorila na globok rasizem v britanski družbi, ki se udejanja skozi zakonodajo, institucionalne prakse in družbene običaje. Številke so zgovorne: v revščini živi kar enkrat več temnopoltih otrok (47 % v primerjavi s 24 % belopoltnih otrok), temnopolti bodo 16-krat bolj verjetno sodno preganjani in Azijci 4-krat bolj verjetno v primerjavi z belimi prebivalci. Britanske bangladeške ženske bodo veliko bolj verjetno (8-krat) brezposelne kot bele Britanke. Pričakovana življenjska doba belcev v primerjavi s temnopoltimi z različnimi učnimi težavami je kar 26 let višja.

Rasizem so z jasnimi sporočili zavrnil tisoči mirnih (proti)protestnikov, s svojimi telesi so naredili človeški ščit okoli institucij in posameznikov, povezanih z begunci, ki naj bi bili naslednje tarče in izkazalo se je, da so veliko številčnejši od skrajnih nasilnežev. Tudi vlada se je zavezala preiskati in kaznovati odgovorne za nasilne rasistične izgrede. Vendarle pa bo učinkovit odziv samo tisti, ki bo naslovil tudi prave vzroke: sovražno retoriko, ki nekažnovano buhti na družabnih omrežjih, in institucionalni rasizem.

Nataša Posel, direktorica
Amnesty International Slovenije

N. Posel

Foto: Iztok Suncič

Na Akademiji Amnesty lahko opravite spletni tečaj Antirasizem in človekove pravice, obiščite: <https://www.akademija-amnesty.si/tecaji/spletni-tecaj-anti-rasizem/> ali poskenirajte QR kodo spodaj.

Izobraževalne pakete
za aktivno državljanstvo,
med njimi tudi na temo
rasizma, najdete v
nadaljevanju revije
na strani 23.

Slovenska Amnesty je že tradicionalno sodelovala na Poti ob žici. Tokrat smo osveščali o soglasju v spolnosti. Več o naši kampanji si lahko preberete v nadaljevanju revije. Na fotografiji Simona, Meliha in Taja na stojnici v Kosezah.

Imate bančni račun odprt na SKB banki in ste naš podpornik_ca? Hvaležni vam bomo, če ostanete z nami tudi po spremembi vašega bančnega računa. Pišite nam na donacija@amnesty.si.

Slovenska Amnesty podpira kampanjo My voice, My choice.

Foto Barbara Reya, Mediaspeed @ Cankarjev dom

Mednarodna žirija Amnesty International Slovenije vsako leto na Festivalu dokumentarnega filma podeli nagrado najboljšemu na temo človekovih pravic. Tokrat so se odločili za film Tišina razuma makedonske režiserke Kumjane Novakove. Na fotografiji člani_c žirije Lea Aymard, Urška Djukić in Ayat Najafi med razglasitvijo zmagovalca.

V sklopu projekta Niti ena več skupaj s KUD Transformator in Zavodom Radio Študent osveščamo o pravici do splava. Na fotografiji utrinek enega izmed uvodnih sestankov projekta.

Tudi letos smo se udeležili Parade ponosa v Ljubljani, razdelili smo 300 mavričnih kron in z njimi širili naše sporočilo: **Ljubezen je človekova pravica**. Se vidimo prihodnje leto.

ZBOR ČLANOV_IC 2024

Slovenska Amnesty International deluje kot društvo in tako podpira **demokratsko delovanje**, v katerem sodeluje tudi naše članstvo. Vsako leto na zboru članov predstavimo delo organizacije, načrte za prihodnja leta in sprejmemo pomembne dokumente, ki še natančneje začrtajo pot našega dela.

Na zboru članov poleg sprejema poročil potekajo tudi volitve v izvršni in nadzorni odbor. Letos sta bila na njih za obdobje dveh let ponovno izvoljena **Zlatko Bojanović na mesto predsednika izvršnega odbora** in **Maja Pan na mesto članice izvršnega odbora**. V nadzornem odboru pa ostajajo **Primož Kunaver, Grega Milčinski in Iztok Pipan**.

Na zboru članov_ic se vidimo spet prihodnje leto in ne pozabite, sodelujete lahko vsi_e, ki ste naši člani_ce.

GLAS LJUDSTVA NOMINIRAN ZA MEDNARODNO NAGRADO NA PODROČJU VLADAVINE PRAVA

Glas ljudstva, pobuda, katere del je tudi slovenska Amnesty, je bila izbrana med 30 najboljših na natečaju **World Justice Challenge**, ki ga organizira mednarodno priznana organizacija **The World Justice Project**. Izmed 424 prijaviteljev iz 109 držav je komisija izbrala 30 najboljših, ki so se predstavili tudi na dogodku v Chicagu.

Projekt **World Justice Challenge** je globalni program za spodbudo dobrim praksam in pobudam. Nominacija Glasu ljudstva sodi v sklop krepitev volilnih procesov in spoštovanja demokratičnih načel.

Veseli smo, da je delo pobude Glas ljudstva deležno tudi mednarodnega priznanja, saj to še dodatno potrjuje, da delamo v dobro družbe in prispevamo h krepitvi demokracije.

LETNO POROČILO AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International vsako leto izda **poročilo o oceni stanja človekovih pravic v svetu**. Letos je poročilo vključevalo 155 držav, vključno s Slovenijo. Ob izdaji poročila aprila 2024 smo opozorili, da se nahajamo v prelomnem trenutku za mednarodno pravo, medtem ko vlade in korporacije brezsrčno kršijo zakone in pravila. **Konflikti, ki so zaznamovali leto 2023**, so grozljivo vplivali na življenja civilistov,

ob tem pa mednarodni mehanizmi zopet niso izpolnili svoje vloge v zaščiti človekovih pravic.

V letu 2024 potekajo številne **prelomne volitve**. Poleg tega pa smo pričali hitrim spremembam **umetne inteligence**, kar dopušča veliko prostora za ustvarjanje razizma in diskriminacije.

V preteklem letu pa so se ljudje po vsem svetu **mobilizirali v največjem številu** doslej – zato, da bi se uprli zlorabam in zahtevali zaščito človekovih pravic. Upamo, da bodo aktivistična gibanja za spremembe zaznamovala tudi letošnje leto.

SLOVENSKA AMNESTY PODPIRA MY VOICE, MY CHOICE

Ali veste, da v Evropi več kot **20 milijonov žensk** nima dostopa do varnega splava? Slovenska Amnesty je zato podprla evropsko državljansko pobudo **My voice, My choice**, ki se bori za pravico do varnega in dostopnega splava za vse osebe, ki lahko zanosijo, v Evropski uniji. **Inštitut 8. marec**, ki vodi kampanjo, se trudi zbrati milijon podpisov podpore. Kampanjo so že podprle številne organizacije in vidni_e posamezniki_ce širom sveta. Še je čas, da podpis oddate tudi vi. Za navodila obiščite spletno stran Inštituta 8. marec.

NITI ENA VEČ

Začenjamo nov projekt **Niti ena več**, v katerem se bomo skupaj s **KUD**

Transformator in Zavodom Radio

Študent ukvarjali in osveščali o pravici do splava. V sklopu projekta bodo nastajali podcasti in predstava gledališča zatiranih, ki omogoča aktivno participacijo in povezovanje udeleženi. Naša glavna naloga projekta bo osveščanje o pomembnosti pravice do splava ter tudi izobraževanje mladih o tem, da ima vsaka ženska pravico do telesne avtonomije ter da je splav del zdravstvene oskrbe in ne volje politike. Glede na to, da je pravica do splava po vsem svetu na udaru, se nam zdi tema v tem času še posebej pomembna.

GLOBALNA SKUPŠČINA AMNESTY INTERNATIONAL

V začetku avgusta smo se sekcije ponovno sestale na letni globalni skupščini in **sprejele nekatere za gibanje pomembne odločitve**. Potrdili smo politiko AI o obdavčenju, neenakosti in človekovih pravicah. Mednarodni odbor pa se je zavezal, da pripravi politiki o vladavini prava in človekovih pravicah ter prenovi politiko o pravici do samoodločbe staroselskih ljudstev. Zavezali smo se k neto ničelnemu ogljikovemu odtisu do leta 2050, sprejeli pa smo tudi spremembe demokratičnega odločanja v gibanju, med drugim bo od sedaj vsaka sekcija v svoji največ tričlanski delegaciji, morala imeti tudi mladinskega delegata_ko. Letošnje globalne skupščine smo se udeležili Tadej Kobal kot član izvršnega odbora in mladinski delegat, predsednik AIS Zlatko Bojanović in direktorica Nataša Posel.

Poskenirajte QR kodo in nam namenite en odstotek dohodnine. Hvala, ker z nami spreminjate svet na bolje.

ZA VEČ NOVIC POJDI NA
www.amnesty.si

ANKETA: KAKO RAZUMEMO SOGLASJE? VELIKO NAPAČNIH PREDSTAV

95 ODSOTKOV MLADIH V SLOVENIJI SE STRINJA, DA JE ZA SPOLNI ODNOS POTREBNO SOGLASJE. PRI DRUGIH RAVNANJIH SPOLNE NARAVE, OD OBJEMANJA IN POLJUBLJANJA DO GLEDANJA PORNOGRAFSKIH VSEBIN, PA SO MED ŽENSKAMI IN MOŠKIMI VEČJE RAZLIKE.

To je med drugim pokazala anketa, ki smo jo opravili v slovenski Amnesty International, da bi nam njeni izsledki pomagali pri načrtovanju in izvajanju nadaljnjih aktivnosti na področju osveščanja o soglasju. Zlasti so nas zanimali mladi.*

»Veseli nas, da je anketa pokazala precej visoko poznavanje pojma soglasja v spolnosti. Ko pa rezultate pogledamo podrobneje, se izkaže, da ima relativno visok odstotek mladih zmotne predstave glede tega, za katera ravnanja je potrebno soglasje, pa tudi, kaj soglasje sploh je,« je ob predstavitvi rezultatov dejala **Nataša Posel**, direktorica Amnesty International Slovenije.

Na sosednji strani najdete v grafični podobi nekaj pglavitnih rezultatov ankete; zanimivi pa so tudi ti:

- 23 odstotkov mladih žensk in 16 odstotkov mladih moških je imelo izkušnjo spolne aktivnosti pod takim vplivom alkohola ali drog, da niso mogli presoati.
- 16 odstotkov respondentov meni, da v znotrajpartnerskem odnosu ni potrebno soglasje v spolni odnos, 10 odstotkov pa odgovora na to vprašanje ne ve.
- 55 odstotkov žensk in 16 odstotkov moških je že doživelo spolno nadlegovanje; spolnemu nadlegovanju je bilo priča 55 odstotkov žensk in tretjina moških.

* Vprašanja za anketo smo vsebinsko opredelili v Amnesty International Slovenije v sodelovanju s Katjo Zabukovec Kerin, predsednico Društva za nenasilno komunikacijo, in mag. Matejo Štirn, direktorico ISA instituta. Za metodološko ustreznost je poskrbela Barbara Neža Brečko, ki je anketo organizirala in izdelala poročilo o rezultatih. Zbiranje podatkov je potekalo na dveh spletnih panelih družbe Valicon d.o.o. V prvega je bilo vključenih 320 mladih, starih med 16 in 24 let, v drugega 311 respondentov, starih med 25 in 65 let. Obe skupini sta imeli enak vprašalnik. Obe bazi sta reprezentativni za Slovenijo, glede na spol, starost in regijo. Zbiranje podatkov je potekalo med 16. in 26. junijem 2023.

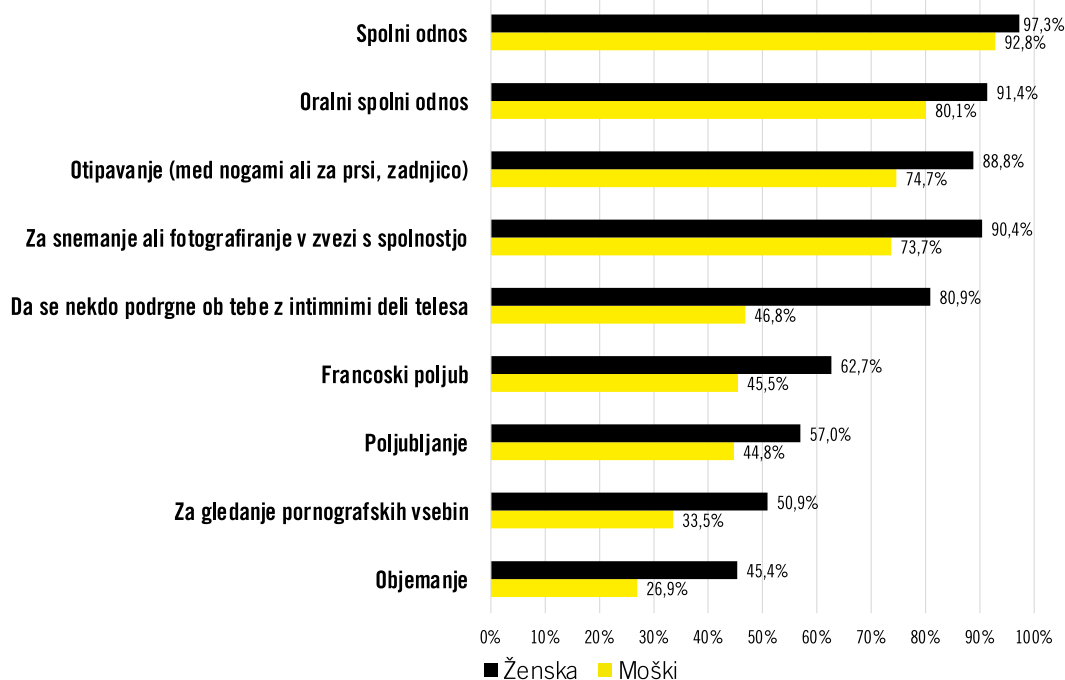
Soglasje je
svobodno,
prostovoljno,
zavestno in
izrecno strinjanje
za sodelovanje v
spolnih aktivnostih.

Lahko je dano
z besedami ali
dejanji, ki pa
morajo kazati
jasno željo po
spolnih aktivnostih,
npr. objemanju,
otipavanju,
spolnem odnosu ...

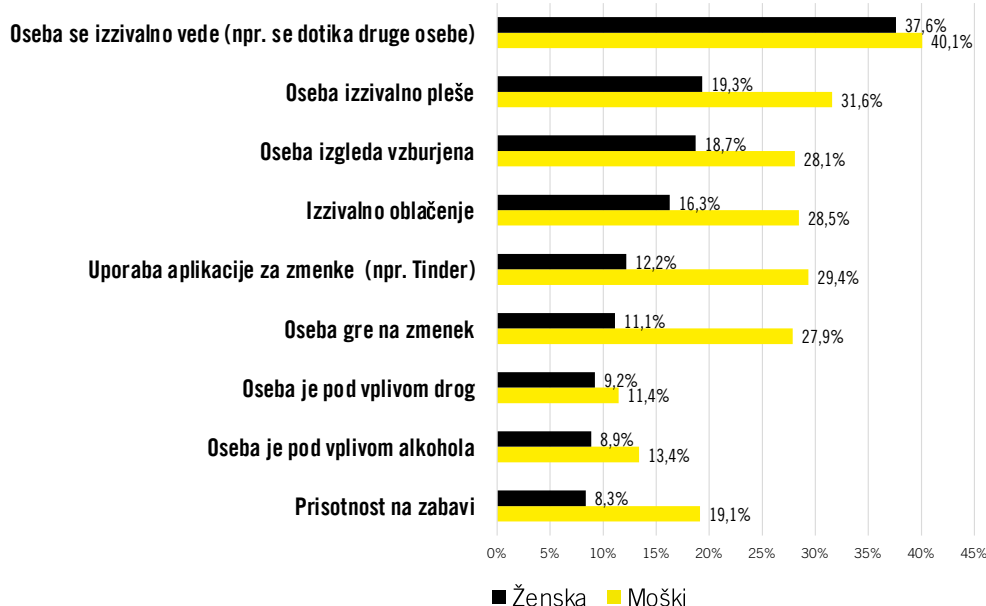

Novinarska konferenca ob predstavitvi rezultatov ankete je potekala 10. maja v naši pisarni. Na fotografiji Nataša Posel, direktorica AIS, in Metka Naglič, direktorica za kampanje in komunikacije na AIS. Preko spleta pa se nam je pridružil tudi Tim Prezelj, soizvajalec predmeta spolna vzgoja s spolno kulturo na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani, ki je pozdravil zbiranje podatkov na tem področju in kampanjo ja pomeni ja.

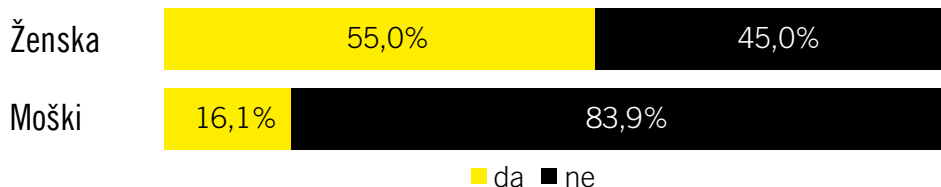
ZA KATERA RAVNANJA JE POTREBNO SOGLASJE?

V KOLIKŠNI MERI SE STRINJATE, DA NASLEDNJA VEDENJA VNAPREJ IZRAŽAJO PRIVOLITEV V SPOLNI ODNOS?

ALI STE SAMI ŽE DOŽIVELI SPOLNO NADLEGOVANJE (V ŽIVO ALI NA SPLETU)?

Poskenirajte QR kodo za celotno anketo.

V anketi so sodelovali mladi med 16 in 24 let.

Osveščevalni del kampanje smo začeli na prireditvi Pot ob žici maja 2024. Na fotografiji vidite primer izobraževalnih plakatov, narejenih na podlagi izsledkov raziskave, ki smo jih postavili ob poti. Plakate z zgovornimi sporočili, kot je npr. »kratko krilo ne pomeni ja«, objavljamo v prilogi revije. Podoba in sporočila kampanje je zasnovala ekipa Iz principa.

KRATKO KRILO NE POMENI JA

SLOVENSKI DRŽAVNI ZBOR JE JUNIJA 2021 PO NEKAJLETNIH PRIZADEVANJIH NEVLADNIH ORGANIZACIJ, MED NJIMI TUDI SLOVENSKE AMNESTY, SPREJEL SPREMEMBE KAZENSKEGA ZAKONIKA V DELU, KI OBRAVNAVA SPOLNO NEDOTAKLJIVOST, TER UZAKONIL NAČELO SOGLASJA PO MODELU »JA POMENI JA«. KAZENSKI ZAKONIK ZDAJ DOLOČA, DA JE PRIVOLITEV PODANA, ČE JE OSEBA PO SVOJI NAVZVEN ZAZNAVNI, NEDVOUMNI IN SVOBODNI VOLJI PRIVOLILA V SPOLNO OBČEVANJE ALI S TEM IZENAČENO SPOLNO RAVNANJE IN JE BILA SPOSOBNA SPREJETI TAKO ODLOČITEV.

»Sprememba kazenskega zakonika v model soglasja je bila velik korak naprej za večjo zaščito žrtev spolnega nasilja ter za postavitev standarda za obnašanje in stališča ljudi,« je dejala direktorica AIS Nataša Posel. »Vendarle pa sama sprememba zakonodaje ni dovolj. Da bomo spolno nasilje tudi preprečevali in gradili varne, spoštljive in boljše odnose, moramo o soglasju govoriti in ta pogovor o soglasju normalizirati tako v družbi kot v intimnem življenju.«

DELAVNICE, PREDAVANJA, SPLETNI TEČAJ ...

K temu pogovoru prispevamo tudi v slovenski Amnesty skozi naše učenje človekovih pravic in osveščanje. Izvajamo predavanja in delavnice, na katerih svojo zgodbo deli žrtev posilstva iz Slovenije, ki želi s tem prispevati k zmanjšanju spolnega nasilja. Med drugim pripravljamo tudi **spletni tečaj** in tri **osveščevalne videe**. Te in druge izobraževalne vire najdete na www.akademija-amnesty.si/izobrazevanje/ja-pomeni-ja.

Amnesty International že nekaj let na ravni Evrope izvaja **kampanjo Ja pomeni ja** (oz. Let's Talk About Yes). Skupaj z drugimi organizacijami nam je v zadnjih letih že uspelo povečati število držav z modelom soglasja; trenutno je v Evropi takih držav 17.

(Metka Naglič)

V prilogi na sredini revije boste našli naše osveščevalne plakate. Iztrgajte jih iz revije, pokažite jih prijateljem_icam in tistim, za katere menite, da informacije o soglasju v spolnosti potrebujejo. Skupaj osveščajmo o tem, da samo ja pomeni ja ter da je seks brez soglasja posilstvo.

Osveščevalne plakate je zasnovala ekipa Iz principa.

VOJNA V GAZI MUČENJE, NASILJE IN PONIŽEVANJE V IZRAELSKIH PRIPORIH

AMNESTY INTERNATIONAL JE JULIJA 2024 OBJAVILA POROČILO, KI TEMELJI NA 27 INTERVJUJIH Z NEKDANJIMI PRIPORNIMI IN PRIPORNICAMI IZ GAZE. MED NJIMI JE TUDI 14-LETNI OTROK, KI JE V PRIPORU PRESTAL MUČENJE IN NASILJE. ZAKON, KI GA IZRAELSKO OBLASTI UPORABLJAJO ZA DOLGOTRAJNO ZAPIRANJE LJUDI BREZ VLOŽENIH OBTOŽB IN SOJENJA, JE TREBA NEMUDOMA RAZVELJAVITI. PREISKATI JE TREBA VSE SMRTI V PRIPORIH TER IZPUSTITI VSE SAMOVOLJNO PRIDRŽANE.

Zakon o nezakonitih borcih, ki ga je Izrael sprejel leta 2002, je bil prvotno namenjen podaljšanju pridržanja brez obtožbe za dva libanonska državljana, ki nista bila pod izraelsko jurisdikcijo. Od leta 2005, ko se je Izrael »enostransko umaknil« z območja Gaze, pa se ta zakon uporablja za pridržanja Palestincev, ki naj bi predstavljali grožnjo izraelski nacionalni varnosti.

Po grozljivih napadih, ki so jih Hamas in druge oborožene skupine izvedle 7. oktobra 2023 v južnem Izraelu, so izraelske oblasti ponovno pričele z uporabo zakona. Sprva zgolj za tiste, ki so bili domnevno vpleteni v napade. **Kmalu pa je zakon postal orodje izraelskih oblasti za zapiranje palestinskih civilistov.**

Zakon namreč omogoča aretacije brez odredbe o pridržanju – to pomeni, da lahko vojska zapre kogarkoli za obdobje 45 dni. Priprto osebo lahko na obravnavo na sodišču pustijo čakati kar 75 dni. Po dolgem čakanju so te obravnave običajno le navidezne – priprti pogosto na njih niso niti seznanjeni z razlogi za pripor. Na srečanje z odvetnikom morajo v priporih čakati tri mesece – vendar pa so v praksi tudi po tem obdobju stiki s pravno pomočjo precej omejeni. Priprti so tako odrezani od sveta, njihovi bližnji pa o njih ne prejmejo nikakršnih informacij.

Izraelske oblasti imajo s tem zakonom v rokah dovoljenje, da zaprejo kogarkoli. **Za zapahi so se tako znašli zdravniki, ki niso želeli zapustiti svojih pacientov med racijo v bolnišnici; mame, ločene od njihovih majhnih otrok, medtem ko so skušale prečkati t. i. varen prehod iz severa Gaze na jug; novinarji, borci za človekove pravice, odvetniki, zaposleni pri Združenih narodih in drugi civilisti.** Zaradi neustreznih postopkov so se nedolžni ljudje znašli v zaporih z ramo ob rami s tistimi, ki so bili resnično vključeni v krvave napade na izraelske civiliste in vojake 7. oktobra 2023.

To, da izraelske oblasti priprtim onemogočajo stike in komunikacijo, jih še dodatno izpostavlja nevarnosti mučenja in drugih oblik slabega ravnanja.

Prav vsem, s katerimi se je Amnesty International pogovarjala, je skupno to, da so doživeli mučenje, nasilje in druge oblike slabega ravnanja med aretacijo ali v priporu. **To je huda kršitev mednarodnega humanitarnega prava.**

Foto: Osební arhiv / Amnesty International

Od oktobra 2023 Amnesty International preiskuje izraelske zračne napade v Gazi. Naše ekipe so podrobneje raziskale 16 napadov, v katerih je bilo skupno ubitih 370 civilistov, vključno s 159 otroki, več sto pa je bilo ranjenih. Amnesty International je našla dokaze o vojnih zločinih izraelskih sil, vključno z neposrednimi napadi na civiliste, neselektivnimi napadi in kolektivnim kaznovanjem civilnega prebivalstva. Samo v treh napadih na begunsko taborišče al-Maghazi in Rafo je bilo ubitih 32 otrok. Fotografije nekaterih izmed njih so zbrane na sliki. Napadi, ki jih je dokumentirala Amnesty International, kažejo na jasen vzorec izraelskih sil. V njih je izraelska vojska kršila mednarodno pravo, popolnoma nekaznovano ubijala palestinske civiliste in izkazala brezčuten prezir človeških življenj.

Razkrita fotografija taborišča Sde Teiman v Izraelu, ki prikazuje vrste zapornikov z zavezanimi očmi v sivih oblačilih. Center za pridržanje se nahaja v vojaški bazi v izraelski puščavi Negev. Fotografijo je na skrivaj posnel Izraelec, zaposlen v objektu, ki pravi, da ga videni prizori preganjajo še danes.

ŽENSKES IN OTROCI V IZRAELSKIH PRIPORIH

Izraelska vojska je 1. januarja 2024 na njegovem domu v Jabaliji v severni Gazi aretirala 14-letnega otroka. Skupaj z najmanj 100 odraslimi zaporniki je bil 24 dni pridržan v vojaškem centru za pridržanje Sde Teiman. Amnesty International je povedal, da so ga vojaški zasliševalci mučili, brcali, udarjali v glavo in vrat. Povedal je, da so ga večkrat opekli s cigaretnimi ogorki. Na otrokovem telesu so bile v času pogovora z Amnesty International še vedno vidne opekline in modrice. Med pridržanjem ni smel poklicati svoje družine, ves čas je imel zavezane oči in vklejane roke.

Amnesty International je opravila intervjuje tudi s petimi ženskami, ki so bile priprte. Nobena izmed njih ni bila seznanjena z razlogi za aretacijo, nobena ni bila privedena pred sodišče, vse pa so doživele nasilje, mučenje in poniževanje.

Ena izmed njih je povedala: »Tretji dan pripora so nas dali v jarek in na nas začeli metati pesek. Vojak je v zrak izstrelil dva strela in rekel, da so mojega moža usmrtili. Zlomila sem se in ga rotila, naj ubije tudi mene, da me reši te nočne more.«

(Taja Premk)

Še vedno lahko oddate podpis pod našo peticijo, v kateri zahtevamo trajno premirje, da se konča trpljenje civilnega prebivalstva v Gazi. Poskenirajte QR kodo ali obiščite našo spletno stran www.amnesty.si.

Meddržavno sodišče: Izraelska okupacija palestinskih ozemelj je nezakonita

Mnenje Meddržavnega sodišča, poveljitvenega sodnega organa Združenih narodov, ki je 19. julija 2024 izraelsko okupacijo razglasilo za nezakonito, ima zgodovinsko vrednost za pravice palestinskega ljudstva.

»Mednarodno sodišče je izdalo svoje mnenje, sklep je glasen in jasen: izraelska okupacija in priključitev palestinskih ozemelj sta nezakoniti, diskriminatorni zakoni in politike proti Palestincem, kam pa kršijo prepoved rasne segregacije in apartheida,« je odločitev pozdravila Erika Guevara Rosas iz Amnesty International.

Veseli nas, da je slovenska politika pozdravila odločitev sodišča in pozvala Izrael k spoštovanju mednarodnega prava.

32 LET PO IZBRISU V SLOVENIJI ŠE VEDNO LJUDJE BREZ STALNEGA IN ZAČASNEGA PREBIVALIŠČA

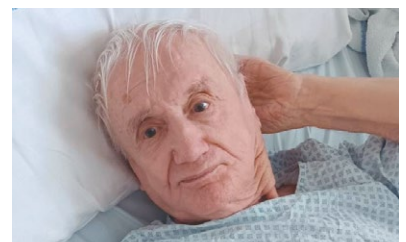
V POLETNIH DNEH SMO DOŽIVELI ENO REDKIH DOBRIH NOVIC GLEDE IZBRISANIH: DUŠAN GRAHOVAC JE KONČNO DOBIL STALNO PREBIVALIŠČE. GOSPOD GRAHOVAC JE IZBRISAN, KI JE OD OKTOBRA 2022 BIVAL V UNIVERZITETNEM KLINIČNEM CENTRU V MARIBORU, KER GA BOLNIŠNICA PO ZAKLJUČENEM ZDRAVLJENJU NI IMELA KAM ODPUSTITI. BREZ STALNEGA PREBIVALIŠČA NAMREČ NI BIL UPRAVIČEN NITI DO DOMA ZA STAREJŠE NITI DO NASTANITVE ZA BREZDOMCE.

Pljučni oddelek je tako postal njegov dom in osebje ga je vzelo za svojega: na steni oddelka sem njegov rojstni dan videla zapisan na koledarju med rojstnimi dnevi osebja. Odslej mu bo omogočena nastanitev v domu za starejše. V Sloveniji živi 51 let, po izbrisu leta 1992 pa je šele lani uspel pridobiti začasno prebivanje.

Grahovac je stalno prebivališče lahko uredil s pomočjo Urada predsednice republike, ki je zanj izdal mnenje, da je njegovo stalno prebivališče v interesu države. Interes države po 52. členu Zakona o tujcih je bil zanj edina zakonska pot. Izbrisani, ki so v Sloveniji še vedno brez urejenega bivanja, so po izteku statusnega zakona za izbrisane leta 2013 sedaj obravnavani kot tujci, čeprav živijo v Sloveniji štirideset, nekateri tudi šestdeset let. Za tiste, ki so v zadnjih nekaj letih uspeli urediti začasno prebivališče in sredstva za preživljanje, traja postopek do stalnega prebivališča vsaj 7 do 8 let. Za ljudi, ki so sedaj že ostareli in z zdravstvenimi težavami, nekateri tudi brezdomni, je to nedopustno in tudi življenjsko ogrožajoče. Vendar pa za tiste, ki v Sloveniji tudi ob tako dolgotrajnem bivanju, že več kot 32 let, nimajo niti začasnega prebivališča in sredstev za preživljanje, tudi ta postopek ni dosegel in v praksi pravna pot za ureditev statusa zanje ne obstaja.

Zato poudarjamo, da je zakonska rešitev edina primerna. Predlog statusnega zakona smo v Mirovnem inštitutu, Amnesty International Slovenije, Civilni iniciativi izbrisanih aktivistov in Društvu izbrisanih prebivalcev Slovenije tudi pripravili s pomočjo predsednice Nataše Pirc Musar; ki ga je oktobra lani Vladi tudi poslala. Vendar pa je Vlada naš zakon februarja letos zavrnila in s tem vse, ki so tudi 32 let po izbrisu brez stalnega in tudi začasnega prebivališča, še naprej pustila v popolnoma brezpravnem položaju.

Spomladi smo govorili s 14 osebami, ki so brez stalnega in večina tudi brez začasnega prebivališča že ves čas od izbrisa. Ena oseba od teh je bila v Sloveniji rojena, štiri so tukaj skoraj od rojstva, vsi pa neprekinjeno v Sloveniji živijo od šestdesetih, sedemdesetih, osemdesetih let prejšnjega stoletja. Zaradi njihovega ranljivega položaja njihovih imen ne navajamo, podatke pa objavljamo z njihovim dovoljenjem.

Za Dušana Grahovca je pot do povnitve stalnega prebivališča trajala več kot 32 let.

»V Uradu predsednice si prizadevamo za ustrezno sistemsko in pravično popravilo nezaslišanih krivic, ki so se zgodile izbrisanim. V ta namen smo podprli tudi predlog zakona. V okviru možnosti pomagamo tudi v posamičnih primerih, kot je gospod Grahovac, ker je človeško in pravično. Z delom na tem področju intenzivno nadaljujemo.«

Tatjana Bobnar, svetovalka
predsednice republike

Na izjemno pereč položaj oseb, ki so v Sloveniji že več kot 32 let brez stalnega ali tudi začasnega prebivališča in brez vseh eksistencialnih pravic, vezanih na prebivališče, smo maja opozorili tudi na novinarski konferenci. Na fotografiji od leve proti desni: Nataša Posel, Amnesty International Slovenije; Irfan Beširević, Civilna iniciativa izbranih aktivistov (CIIA); Borut Mekina, Društvo izbranih prebivalcev Slovenije, Katarina Vučko, Mirovni inštitut; Mišel Ristov, socialna služba UKC Maribor in Ratko Stojiljković, CIIA.

»Ljudi, kot je Dušan Grahovac, je v Sloveniji zagotovo še več, vendar za njih sploh ne vemo. Pozivamo državo, naj stvari spremeni. Spremembe potrebujemo ne jutri, ne čez en teden ali čez mesec dni, ampak danes.«

Mišel Ristov iz socialne službe UKC Maribo, ki se je v imenu Dušana Grahovca obrnil na številne institucije in pisal pozive ministrstvu.

Gospod [REDACTED] je v Sloveniji že od leta 1982, ko je bil zaposlen v tovarni koles Rog v Ljubljani. Nujno potrebuje zdravstveno oskrbo in nego, saj je zelo bolan. Večkrat je bil hospitaliziran. Živel je v majhni garaži za Bežigradom. Po zadnji hospitalizaciji je nastanjen v zavetišču za brezdomce. Iz dopisov CSD izhaja, da ni upravičen do primerne zdravstvenega varstva in namestitve v dom starejših občanov, saj nima stalnega prebivališča.

Gospod [REDACTED] je prišel v Slovenijo leta 1978. Zaposlen je bil kot gradbeni tehnik projektant v podjetju Pionir, dokler to ni šlo leta 1996 v stečaj. Potem ni mogel več delati, saj ni imel urejenega bivanja. Primoran je bil delati na črno. V težkih časih mu je pri preživetju pomagala skupina prijateljev, ki ga podpira tudi ob njegovih zdravstvenih težavah.

Gospod [REDACTED] je v Sloveniji že od leta 1968, ko se je zaposlil kot železokrivce. Zaradi neurejenega statusa ga je policija večkrat zaprla. Kljub temu ga niso deportirali, saj nobena država ni sprejela njegovega vračanja. Skupno je bil zaprt več kot 300 dni. Večkrat je poskušal urediti svoj status, vendar brez uspeha.

Gospod [REDACTED] je prišel v Slovenijo z družino, ko je bil star leto dni. Osnovno in srednjo šolo je naredil v Sloveniji in se tukaj zaposlil, nazadnje v Slovenijašportu. Leta 1992 je bil izbrisan iz registra stalnega prebivalstva. Brez stalnega ali začasnega prebivališča nima niti najbolj osnovnih socialnih pravic, denarne pomoči ali zdravstvenega zavarovanja. Slovenije ni zapuščal, saj si je tukaj uredil življenje in nima kam drugam oditi.

Nihče od njih nima stalnega niti začasnega prebivališča.

(Nataša Posel)

JULIAN ASSANGE

10 DEJSTEV, KI JIH MORATE VEDETI

ŽVIŽGAČA IN USTANOVITELJA WIKILEAKSA JULIANA ASSANGEA SO 25. JUNIJA 2024 IZPUSTILI IZ ZAPORA V LONDONU. V AMNESTY INTERNATIONAL SMO SE NOVICE RAZVESELILI, HKRATI PA OPOZORILI, DA SE ASSANGE ZARADI SVOJEGA NOVINARSKEGA DELA SPLOH NE BI SMEL ZNAJTI ZA ZAPAH IN DA NAŠ BOJ ZA SVOBODO MEDIJEV ŠE ZDALEČ NI KONČAN.

1. KDO JE JULIAN ASSANGE?

Julian Assange je avstralski novinar, aktivist, računalniški programer in nekdanji heker. Rodil se je 3. julija 1971 v Queenslandu v Avstraliji. Že njegovo mladost je zaznamovalo izredno zanimanje za računalniški svet in boj proti krivicam. Bil je eden izmed najboljših hekerjev v Avstraliji.

2. WIKILEAKS IN RAZKRITI DOKUMENTI

Assange je leta 2006 ustanovil WikiLeaks, neprofitno organizacijo, ki je omogočala objavo tajnih dokumentov. Namen organizacije so bila razkritja nepravilnosti delovanja vlad in drugih vplivnih organizacij. Leta 2010 je WikiLeaks objavil več pomembnih sklopov dokumentov, ki so razkrili številne zaupne informacije o vojnah v Iraku in Afganistanu ter podrobnosti diplomatskih komunikacij ZDA.

Prvo pomembnejše razkritje, ki ga je objavil WikiLeaks, je videoposnetek Collateral Murder (*Kolateralni umor*). Ta prikazuje napad ameriškega vojaškega helikopterja Apache, ki se je zgodil v Bagdadu v Iraku. V njem je ameriška vojska ubila najmanj 12 ljudi, med njimi dva novinarja medijske hiše Reuters. Posnetek je po svetu povzročil veliko ogorčenja, WikiLeaks pa je prvič prišel pred oči svetovne javnosti. Sledilo je več kot 475.000 objav o potencialnih vojnih zločinih ameriške vojske med vojnama v Iraku in Afganistanu. Med drugim opisi napadov na civilne žrtve, mučenje zapornikov ter drugi morebitni vojni zločini oz. kršitve mednarodnega prava. Razkriti dokumenti so hkrati pokazali, da je število žrtev med civilnim prebivalstvom veliko večje, kot je trdila vlada ZDA. Novembra 2010 je sledilo še veliko razkritje dobrih 200.000 diplomatskih depeš. Po objavah so ameriške oblasti začele preiskavo WikiLeaksa in Juliana Assangea.

3. KDO JE CHELSEA MANNING?

Chelsea je ameriška vojaška analitičarka in žvižgačka. Leta 2013 je bila obsojena na 35 let vojaškega zapor, ker je spletni strani WikiLeaks izdala zaupne dokumente ameriške vlade in javnosti razkrila, da so ameriška vojska, CIA ter iraške in afganistanske sile kršile človekove pravice. Od prve aretacije leta 2010 v Iraku je v zaporu preživela skoraj sedem let. Januarja 2017 je ameriški predsednik Barack Obama zmanjšal njeno kazen, maja istega leta je bila izpuščena iz zapor. V Amnesty International smo si prizadevali za njeno svobodo, leta 2014 je bila tudi del globalne akcije Pišem za pravice, v kateri je 250.000 naših podpornikov_c, med drugim tudi iz Slovenije, pozvalo k njeni izpustitvi. Chelsea je vedno trdila, da je objavila informacije v javnem interesu. Zločini, ki jih je razkrila, niso bili nikoli raziskani.

4. OBTOŽBE O SPOLNEM NASILJU IN POSILSTVU

Švedsko tožilstvo je leta 2010 izdalo nalog za aretacijo Assangea zaradi dveh ločenih obtožb o spolnem napadu. Ob tem smo v Amnesty International opozorili, da je obtožbe o spolnem nasilju vedno treba obravnavati skrajno resno ter zagotoviti ustrezno preiskavo.

Foto: Gašper Lešnik

Akcija za osvoboditev Juliana Assangea na Trgu republike v Ljubljani, 21. februar 2024.

© Courtesy of Chelsea Manning

Chelsea Manning po izpustitvi iz zapor 17. maja 2017.

Prav tako smo poudarili, naj tako švedske kot britanske oblasti Juliana Assangea ne izročijo ali kako drugače pošljejo v ZDA, saj tam obstaja realna nevarnost, da bi mu grozile hude kršitve človekovih pravic. Maja 2017 je švedsko javno tožilstvo preiskave o spolnih napadih opustilo.

5. EKVADORSKO VELEPOSLANIŠTVO

Assange je junija 2012 vstopil v ekvadorsko veleposlaništvo v Londonu in zaprosil za azil. Azil mu je omogočil, da se je izognil aretaciji in izročitvi na Švedsko. Tam je ostal do leta 2019.

6. PET LET ZAPORA V LONDONU

Aprila 2019, po preklicu azila s strani ekvadorske vlade, so britanske oblasti Assangea aretirale. Istega dne so ZDA vložile zahtevo za njegovo izročitev, obtožile so ga zarote za vdor v računalniški sistem. Kasneje so ZDA razširile obtožnico in Assangea obtožile tudi kršenja zakona o vohunjenju, kar je vključevalo 17 dodatnih točk obtožnice zaradi objave zaupnih dokumentov. Assange je bil zaprt v britanskem zaporu Belmarsh, kjer je čakal na postopek izročitve ZDA. Medtem so potekali številni pravni postopki in pritiski s strani mednarodnih organizacij za človekove pravice in svobodo medijev, ki so nasprotovale njegovi izročitvi ZDA.

7. IZROČITEV ZDRUŽENIM DRŽAVAM AMERIKE

Če bi bil Julian Assange izročen Združenim državam Amerike, bi mu tam grozil kazenski pregon v skladu z zakonom o vohunjenju iz leta 1917. Gre za zakon, sprejet v času vojne, ki nikoli ni bil namenjen kaznovanju zakonitega dela založnikov in novinarjev. Grozilo bi mu lahko do 175 let zapor. Prav tako bi bil v primeru izročitve izpostavljen visokemu tveganju, da bo dolgotrajno zaprt v samici v strogo varovanem zaporu. Čeprav so ZDA ponudile diplomatska zagotovila, ki naj bi jamčila za njegovo varnost v primeru izročitve, so ta zagotovila vsebovala številne možnosti izjem, zato se nanje ni bilo mogoče zanesti. Zato smo v Amnesty International opozarjali, da Assange nikoli ne sme biti izročen, saj bi bilo s tem ogroženo njegovo življenje in njegove pravice.

8. MEDNARODNA PODPORA

Juliana Assangea po vsem svetu podpirajo različni ljudje – zaposleni v medijih, novinarstvu, pravu, organizacijah za človekove pravice, v civilni družbi in ostali. Vzpostavilo se je svetovno gibanje, ki se je zavzemalo za njegovo svobodo in opustitev obtožb; v Sloveniji, na primer, skupina Free Assange Slovenia.

9. AMNESTY INTERNATIONAL IN ASSANGE

V Amnesty International smo vse od prvih obtožb proti Julianu Assangeu opozarjali na kršitve pravice svobode izražanja. V primeru obtožb zoper njega je šlo tudi za vpletanje v načela raziskovalnega, novinarskega dela, ki so temelj svobode medijev. Predstavniki Amnesty so spremljali sojenje Assangeu v Združenem kraljestvu in opozarjali na nevarne posledice izročitve ZDA. Za njegovo svobodo smo v gibanju pripravili več globalnih peticij, ki so jih podpisali ljudje širom sveta. V Amnesty International menimo, da bi kazenski pregon Assangea lahko imel zastraševalni učinek na pravico do svobode izražanja, saj bi pripeljal do samocenzure novinarjev, ki bi se bali enake usode.

10. KONČNO NA SVOBODI

Julian Assange je 25. junija 2024 na ameriškem sodišču na tihomorskih Severnih Marijskih otokih priznal krivdo za sodelovanje v zaroti za širjenje zaupnih informacij. Sodišče ga je obsodilo na 62 mesecev zaporne kazni, upoštevalo je opravljeno kazen v zaporu v Združenem kraljestvu. Dan kasneje se je vrnil v rodno Avstralijo.

Vse do danes za razkrite vojne zločine ni odgovarjal še nihče ...

(Taja Premk)

Foto: Laika/Amnesty Italy

»Začeti moraš z resnico. Resnica je edina pot, ki te lahko pripelje kamorkoli. Vsaka odločitev, ki temelji na laži ali nevednosti, ne more pripeljati do dobrega zaključka.«

Julian Assange

Foto: Janez Zalaznik

Govor Metke Naglič iz Amnesty Slovenije pred britansko ambasado v Ljubljani 21. 2. 2024.

PAKT O MIGRACIJAH IN AZILU SRAMOTA EVROPSKE POLITIKE

PO LETIH POGAJANJ SO INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE 14. MAJA 2024 PODPISALE SRAMOTEN SPORAZUM O MIGRACIJAH IN AZILU, ZA KATEREGA DOBRO VEDO, DA BO POVZROČIL ŠE VEČJE TRPLJENJE LJUDI, AZILNO POLITIKO PA BO VRNIL ZA DESETLETJA NAZAJ.

Za ljudi, ki bežijo pred konflikti, vojnami, preganjanjem ali ekonomsko negotovostjo, bodo nove reforme pomenile manj zaščite in še večje tveganje za kršitve njihovih človekovih pravic. Žalostno je, da je Evropa zamudila ključno priložnost za vzpostavitev migracijskega in azilnega sistema, ki bi v središče postavil človekove pravice ljudi, ki iščejo varnost – ne glede na to, od kod prihajajo ali kako so v Evropo prišli.

Odkar so bile reforme prvič predlagane, leta 2020, je vsak korak pogajanj končni izid le še poslabšal. Oslabljen zaščita, več pridržanj, zadrževanje na mejah, prelaganje odgovornosti in več prostora za kršitve človekovih pravic so del končnega izkupička pogajanj.

5 RAZLOGOV, ZAKAJ AMNESTY INTERNATIONAL NASPROTUJE MIGRACIJSKEMU PAKTU

- 1 Več ljudi, ki bežijo pred vojno in preganjanjem, bo **pridržanih** na mejah Evropske unije, vključno z **družinami in otroki**.
- 2 Veliko ljudem bo **zavrnjena popolna presoja njihove prošnje za azil** – skrbi nas, da mejni azilni postopki ne bodo ustrezali standardom mednarodne zaščite.
- 3 Države bodo lahko v številnih situacijah **opustile ključne azilne standarde**. Takim politikam smo bili že priča v preteklosti – spomnimo se mejnih območij med Belorusijo in Evropsko unijo leta 2021, kjer so na nikogaršnji zemlji od mraza, lakote in nasilja umirali ljudje.
- 4 Sporazum krepi **odvisnost od držav zunaj meja EU**. To smo nedavno že videli pri dogovorih z Albanijo, Libijo, Tunizijo in Turčijo. Namesto dostojnega sprejema prosilcev za azil ter namesto varnih in zakonitih poti se Evropa še naprej izogiba svojim obveznostim glede zaščite beguncev in jo prelaga na države zunaj svojih meja.
- 5 **Premajhna vlaganja** v azilne in sprejemne centre ter **ignoriranje kršitev človekovih pravic** na mejah EU. Protipravna vračanja, nasilje in ostale morebitne zlorabe je treba preiskati.

INOVATIVNE IDEJE ALI PRELAGANJE ODGOVORNOSTI

Več kot 80 organizacij za človekove pravice je junija 2024 pred prvim zasedanjem novoizvoljenega Evropskega parlamenta pozvalo poslance, naj se zavzamejo za **ohranitev pravice do azila in vladavino prava**. Ta poziv je sledil pismu 15 držav članic, ki je Evropsko komisijo pozvalo, naj razišče možnosti za obravnavo prošenj za azil zunaj meja EU. Predsednica Evropske komisije von der Leyen je dejala, da bodo te inovativne ideje zagotovo dobile njihovo pozornost.

Centri za pridržanje v Albaniji

Italijanska vlada je novembra 2023 podpisala sporazum z Albanijo o izgradnji dveh centrov za pridržanje, kjer bodo samovoljno pridržani ljudje, ki jih bodo na morju rešile ali prestregle italijanske ladje.

V Amnesty International opozarjamo, da je ta načrt izjemno škodljiv in tudi nezakonit. Kljub kritikam in pomislekom organov za človekove pravice se je italijanska vlada odločila izpeljati ta načrt, ki bo ljudi izpostavil samovoljnim in potencialno dolgotrajnim pridržanjem v Albaniji.

Ti centri predstavljajo zadnji poskus Evropske unije, da bi se izognila obveznostim v skladu z zakonodajo EU in mednarodnim pravom.

Posadka ladje Iuvanta, ki izvaja iskalne in reševalne akcije v Sredozemskem morju. Člani ce posadke so bili v Italiji večkrat izpostavljeni kazenskim postopkom, vse dokler ni sodišče aprila 2024 umaknilo vse obtožbe. Reševanje življenj ni zločin!

Poskusi držav, da svoje azilne odgovornosti prenesejo na druge države, niso novi – vendar so bili dolgo kritizirani, obsojani in nerealizirani in to z dobrim razlogom. Tako kot shema Združenega kraljestva in Ruande upravičeno propada (*ideja, da se prosilce za azil v ZK prepelje v Ruando, kjer bi se odločalo o azilu*), bi morala EU prenehati s lažnimi obljubami in zapravljanjem časa in denarja za drage, nehumane in neizvedljive predloge ter namesto tega zaščititi človekove pravice.

V preteklosti so bile take sheme polne kršitev pravic, nešteto ljudi pa je bilo izpostavljenih dolgotrajnim samovoljnim pridržanjem. Ljudem so bile odvzete ključne pravne zaščite in jamstva, davkoplačevalce pa so stale ogromne vsote denarja.

V času, ko za 75 odstotkov vseh beguncev skrbijo države z nizkimi in srednjimi dohodki, ti predlogi pošiljajo nevaren signal o tem, da Evropska unija ni zavezana k mednarodnim pogodbam, pravni državi in globalnemu sistemu za zaščito beguncev.

GRČIJA: NEZAKONITA PRIDRŽANJA NA SAMOSU ALI POGLED V PRIHODNOST MIGRACIJSKEGA PAKTA

Amnesty International je med decembrom in julijem raziskovala razmere v centru za pridržanje na grškem otoku Samos. **Varnostne kamere, bodeča žica, omejevanje svobode, neustrezni nastanitveni pogoji, otežen dostop do zdravstvene oskrbe in rasizem – to je opis zaprtega centra za nadzor dostopa, ki ga sofinancira Evropska unija.**

Grčija je že dolgo testni poligon za migracijske politike EU, ki temeljijo na rasnem izključevanju ljudi na mejah Evrope. Rezultati na Samosu kažejo, da je ta model drag, krivičen in ni v skladu z zakoni. Grške oblasti pod pretvezo registracije in identifikacije *de facto* zadržujejo vse ljudi. To vključuje tudi tiste najranljivejše, s čimer kršijo njihove pravice. Center, ki je nastal s sredstvi Evropske komisije in je obljubljal evropske standarde, je danes zapor za ljudi, ki so prišli v Evropo, da bi tukaj poiskali varnost.

Evropska unija mora ukrepati in preprečiti nezakonita pridržanja in druge morebitne zlorabe v Grčiji in drugod. Pravica do azila je človekova pravica, ki jo moramo zaščititi.

»Soočamo se s težavami v duševnem zdravju. Pobegnil sem iz vojne. Sirijo smo zapustili, da bi imeli boljšo prihodnost, ne da bom tukaj v nevarnih in nečistih pogojih, težkih iz več razlogov. Doma sem pustil družino in zdaj imam občutek, da sem tukaj kaznovan,« je povedal Nabil*, moški iz Sirije, ki je zaprt v centru.

**Ime je izmišljeno.*

(Taja Premk)

MOJE ŽIVLJENJE DO SVOBODE

»Kjer so begunci, je tudi dokaz njihove odpornosti, ob tem, da se soočajo s številnimi izzivi. Še naprej gradijo novo življenje in boljšo prihodnost, potrebujejo podporo za lajšanje trpljenja. Zaslužijo si spoštovanje, razumevanje in priložnost, da si zgradijo novo življenje.

Zgoraj levo: To je gozd, kjer smo prečkali mejo s Turčijo. To je najslabši del, ker uničuje vaše zdravje in duševnost. Vse, o čemer razmišljaš, je, da prestopiš mejo. Morda pričakuješ policijo, morda greš celo v zapor in te pošljejo nazaj, preden ti uspe priti čez.

Spodaj levo: Ta del kaže različne usode – morda boste prišli do Samosa ali pa vas bodo nasilno vrnili nazaj v Turčijo. Ljudje tukaj v morju tudi umirajo.

Spodaj desno: To je šok. Mislite, da boste našli zelo lepo situacijo, vendar je vse ravno obratno. To je zapor. Pravijo, da je to Evropa, to je svoboda – a ni tako.

Zgoraj desno: To so sanje. To je dobro življenje. Vsakdo sanja o tem trenutku - imeti svojo hišo, svoje življenje, nič več težav, pozabiti na svoje trpljenje.

Vse slike so povezane z upanjem. Na vsaki stopnji sanjaš o naslednji. In na koncu sanjaš o tem, da imaš dobro življenje zase in za svojo družino.«

Avtorica slike in zapisa je Tasneem, ženska iz Sudana, ki je zaprta na otoku Samos.

INTERVJU S TARAH DEMANT IZ AMNESTY ZDA BOJ ZA PRAVICO DO SPLAVA

DVE LETI PO TEM, KO JE AMERIŠKO VRHOVNO SODIŠČE RAZVELJAVILO SODBO ROE PROTI WADE IN S TEM NA ZVEZNI RAVNI ODPRAVILO PRAVICO DO SPLAVA, V AMNESTY INTERNATIONAL OPOZARJAMO NA DVOJNO KRITIČNE RAZMERE: KRIZO ČLOVEKOVIH PRAVIC IN ZDRAVSTVENO KRIZO.

KAJ JE LETOS V REGIJI NAJBOLJ ODMEVALO?

Na območju Amerik, vključno z Združenimi državami, prihaja do neverjetnih napadov na koncept pravičnosti spolov. Eden najbolj očitnih primerov tega je napad na pravico do splava po vsej regiji.

KAKO SE POČUTIŠ OB DELU NA TEM PODROČJU?

Iskreno, naporno je. Napadi so neizprosni. Nasprotniki pravic se premikajo od države do države in poskušajo doseči nadaljnje prepovedi in kriminalizacijo splava. Ti napadi na splav potekajo z roko v roki s širšim vzorcem napadov na podlagi spola po vsej državi, vključno z grozljivimi napadi na transspolne otroke. Uničujejoče je. Resnično vpliva na ljudi. In terja čustveni davek.

Vendar je tudi privilegij delati v tem prostoru – v skupnosti je veliko upanja in odpornosti. Ljudje si stojijo ob strani, prijatelji_ce, sosedje in ostali, ki jih drugače nikoli ne bi spoznali. V najtežjih situacijah – v krajih v najbolj konservativnih državah – so ljudje najbolj vztrajni. Borba skupaj s temi neverjetnimi aktivisti_kami vliva veliko upanja. In ne glede na to, kaj se politično zgodi, smo odločeni — nikoli se ne bomo nehali boriti. V tej predanosti najdem veliko energije.

KAJ OBSEGA TVOJE DELO?

Po vsej državi se borimo proti prepovedi splava in si prizadevamo za dodatno zaščito pravice do splava na več ravneh. V naši raziskavi ([spodaj povezava](#)) dokumentiramo, kakšne so posledice prepovedi in omejitev splava, vključno tudi z neposrednimi posledicami za ljudi. Pomagamo povezovati aktiviste_ke na lokalni in globalni ravni – ustvarjamo solidarnost in učimo. Lobiramo pri zvezni vladi: veliko časa porabimo za izobraževanje kongresa o splavu in spodbujanje vlade, naj sprejme vse možne ukrepe za zaščito pravice do splava.

Poskrbimo tudi, da smo tam, kjer v resnici poteka boj: na ravni zveznih držav. Odločitev vrhovnega sodišča, ki je razveljavilo Roe, pomeni, da je pravica do splava zdaj v celoti prepuščena posameznim državam – zelo hitro smo se morali prilagoditi temu, kako dosegamo spremembe kot mednarodna organizacija za človekove pravice, ki deluje na nacionalni ravni.

Naše aktiviste_ke v vsaki zvezni državi opremljamo z znanji, kako sodelovati v zagovorništvu v njihovi zvezni državi in tudi v lokalnih skupnostih: lobiranje pri državnih uradnikih, izpostavljanje splava v pogovorih, poudarjanje pravice do splava na sestankih lokalnih svetov, zagotavljanje, da je splav vedno prisoten na dnevnem redu lokalnih vlad. Zagotavljamo, da je Amnesty aktivni del boja za pravico do splava v ZDA – z našimi raziskavami, lobiranjem in aktivisti doma in po svetu. To je pomembno.

Foto: Amnesty International ZDA

Tarah Demant je nacionalna direktorica programov pri Amnesty International ZDA, kjer se zavzema za teme, kot sta enakost spolov in pravica do splava. Preteklo leto je bilo zanjo eno najtežjih, saj so ZDA doživele velik korak nazaj na področju človekovih pravic.

Foto: Lauren Murphy/Amnesty International ZDA

Protest Amnesty International ZDA za pravico do splava v bližini vrhovnega sodišča v Washingtonu 26. marca 2024.

ALI NAM LAHKO ZAUPAŠ KAKŠNO ANEKDOTO ALI TRENUTEK, KI TE JE LETOS PRI DELU ŠE POSEBEJ GANIL?

Pogovarjali smo se z zdravstvenim osebjem, ki so morali zavračati bolnike_ce, ki so zares potrebovali_e njihovo oskrbo. Poslušali smo družine, ki so skušale najti način, da prepotujejo tisoče kilometrov, da bi njihova ljubljena oseba dobila potrebno oskrbo, in nenazadnje smo slišali zgodbe ljudi, ki jih je država prisilila v porod, ker niso mogli dostopati do splava.

Priča pa smo bili tudi zgodbam o upanju in skupnosti, o ljudeh v vseh zveznih državah v ZDA, ki se zavzemajo za svoje pravice in se borijo drug za drugega.

V zvezni državi, kot je Teksas, ki ima enega najbolj restriktivnih zakonov proti splavu, vključno s sistemom lovcev na glave za tiste, ki »pomagajo« pri splavu, vidimo neomajnost aktivistk_ov. Vsak dan si prizadevajo, da bi ljudem zagotovili informacije in oskrbo, ki jo potrebujejo – tudi če to pomeni potovanje iz države. Drug drugega podpirajo tudi v ozadju neusmiljenih političnih napadov in groženj njihovi varnosti in svobodi.

KATERA SO NAJBOLJ PEREČA VPRAŠANJA ČLOVEKOVIH PRAVIC V ZDA, KI BI SE JIH MORALI VSI ZAVEDATI?

V Združenih državah Amerike, po vsej regiji in po svetu obstaja neverjetno nevaren odpor proti enakosti spolov. Gibanje proti spolu v ZDA predstavlja zelo majhno manjšino, vendar je zelo močno, neverjetno dobro financirano in zelo dobro organizirano.

Poleg tega obstajajo nacionalna in transnacionalna gibanja s skupnimi cilji in strategijami, ki napadajo težko pridobljene zmage s področja enakosti spolov na več ravneh. Ti vključujejo napade na samo idejo o spolu; prizadevajo si za svet, v katerem so sprejete in zaščitene samo t. i. tradicionalna družina in stereotipne vloge spolov. To predstavlja nadzor nad odločitvami in vedenjem žensk, omejevanje reproduktivne avtonomije ljudi – vključno z omejevanjem dostopa do splava, kontracepcije in spolne vzgoje – ter popoln izbris LGBTIQ+ oseb. To grožnjo moramo jemati zelo resno in se z njo boriti na vsakem koraku.

ZAKAJ BI MORALI LJUDJE ŠE NAPREJ PODPIRATI AMNESTY INTERNATIONAL?

Boj za pravico do splava se ne bo končal s splavom. Avtonomija vsakega človeka je na udaru. In še naprej se bomo borili za to, tudi ko to ne bo več na prvi strani novic. Skupnosti po vsem svetu delamo druga ob drugi, da branimo te pravice – da branimo naše pravice. Ko se nam ljudje pridružijo pri tem boju, lahko naredimo še več.

Še naprej se bomo borili v vsaki državi in regiji, ker verjamemo v človekove pravice vseh ljudi in verjamemo v prihodnost, ki jo gradimo skupaj. In vemo, da skupaj lahko zmagamo.

KAKŠNI SO TVOJI UPI ZA PRIHODNOST?

Verjamem v prihodnost, ki jo gradimo – in nisem edina. Ljudje po vsej državi so navdušeni, zlasti nad pravico do splava. Verjamem v prihodnost, kjer zakoni ščitijo naše pravice; kjer osebe, ki lahko zanosijo, nadzorujejo svoja telesa in življenja; kjer LGBTIQ+ osebe živijo varno in pristno – prihodnost, kjer se ščitimo in podpiramo in kjer razumemo, da so vse naše svoboščine povezane.

Včasih je težko čutiti upanje, ko je politika tako nevarna in izkrivljena, toda ne glede na to, ali se kakšen dan počutim optimistično ali pesimistično, ostajam odločena graditi to prihodnost.

PODPRITE BOJ ZA PRAVICO DO SPLAVA V ARIZONI

Kaj se dogaja v Arizoni?

Ko se je zaradi odločitve vrhovnega sodišča ZDA leta 2022 odločanje o pravici do splava prepustilo posameznim zveznim državam, so nekatere oživile stare zakone. Tako se je zgodilo tudi v Arizoni, kjer je njihovo vrhovno sodišče potrdilo 160 let star zakon, ki skoraj v celoti prepoveduje splav. Senat v tej državi je maja letos izglasoval razveljavitev tega spornega zakona, kljub temu pa je pravica do splava v Arizoni ogrožena.

Arizona za dostop do splav

Pobuda Arizona za dostop do splava (Arizona for Abortion Access), katere del je tudi Amnesty International ZDA, je zbrala več kot 800.000 podpisov v podporo zakonu o dostopu do splava v Arizoni (Arizona Abortion Access Act, AAA). Ljudje v tej državi bodo na voliščih novembra letos, ko bodo potekale predsedniške volitve, glasovali tudi o tem, ali naj se pravica do splava zapiše v ustavo.

Na zadnji strani revije je razglednica, ki jo lahko podpišete, dopolnite s svojim sporočilom in nam jo pošljete nazaj.

Prejete razglednice bomo nato poslali Amnesty ZDA, ki jih bodo razdelile volivcem_kam z apelom, naj na glasovanju podprejo zakon za pravico do splava.

RAZISKAVA

PRAVICA DO PROTESTA V EVROPI

OGROŽENA

IZČRPNA PREISKAVA AMNESTY INTERNATIONAL O STANJU PRAVICE DO PROTESTA V EVROPI KAŽE ZASKRBLJUJOČE TRENDE.

Naše sredi julija objavljeno poročilo o tem, kakšno je stanje na področju pravice do protesta v Evropi, razkriva vseevropski vzorec **represivnih zakonov, uporabo nepotrebne ali prekomerne sile** s strani policije, **samovoljne aretacije in pregon, neupravičene ali diskriminatorne omejitve** ter vse večjo **uporabo invazivnih tehnologij nadzora**. Priča smo **stigmatiziranju, kriminaliziranju in zatiranju** miroljubnih protestov. Zaradi vsega tega se pravica do protesta sistematično krči, zato ne preseneča naslov poročila: **Premalo zaščitena in preveč omejena: stanje pravice do protesta v 21 evropskih državah.**

V raziskavi smo sodelovale nacionalne sekcije, ki smo pridobile odgovore na 143 vprašanj, vezanih na mednarodnopravne obveznosti držav z vidika pravice do protesta. Analizirali smo zakonodajo in prakso, zbrali primere kršitev, popisali trende ter pridobili informacije in odzive oblasti – v Sloveniji od notranjega ministrstva in policije.

V SLOVENIJI POTREBNA SISTEMSKA SPREMEMBA ZAKONA O JAVNIH ZBIRANJIH

Glede Slovenije v poročilu poleg spornega ravnanja oblasti v letih 2020–2022 opozarjamo tudi na določbe zakonodaje, ki bi jo bilo treba spremeniti. »Žal **zakon o javnih zbiranjih ostaja nespremenjen**, kljub temu, da je na več mestih pomanjkljiv, saj npr. postopanja policije ne ureja dovolj natančno, zaradi česar še zmeraj prihaja do arbitrarnega ravnanja in nadlegovanja protestnikov s strani policije in drugih nosilcev oblasti,« je ob objavi poročila dejala Nataša Posel, direktorica Amnesty International Slovenije. **Amnesty International zato poziva slovensko vlado, naj zagotovi, da bodo v Sloveniji mirni protestniki zaščiteni pred kaznovanjem in nadlegovanjem, med drugim tudi tako, da čim prej pristopi k sistemski spremembi zakona o javnih zbiranjih.**

Pri raziskavi smo se osredotočili predvsem na dogajanje v letih 2020–2022, ko je bila pravica do protesta v Sloveniji najbolj ogrožena. Zaradi očitnih kršitev pravice do protesta smo Amnesty Slovenije, Danes je nov dan, Open in PIC leta 2021 ustanovili **Pravno mrežo za varstvo demokracije**.

Z menjavo oblasti se je stanje nekoliko izboljšalo, vendar tudi v zadnjem letu beležimo nekaj primerov kaznovanja protestnikov, ki so protestirali v podporo Palestini. Policija je, npr., kaznovala protestnika, ki je na košarkarski tekmi vihtel palestinsko zastavo.

Ustrahovani so bili tudi protestniki za podnebno pravičnost: dokumentirali smo več primerov množičnega legitimiranja. Npr., 3. junija 2023 je policija na mirnem shodu legitimirala 48 oseb.

DEMONIZIRANJE PROTESTOV, KRIMINALIZACIJA ...

Vse pogosteje oblasti v evropskih državah jemljejo legitimnost protestnikom_{cam} in protestom. V 21 obravnavanih državah je običajna **škodljiva retorika predstavnikov**

SPOZNAJTE PRAVICO DO PROTESTA!

Spletni Vodnik po protestih:
akademija-amnesty.si/vodnik-na-protestih.

Spletni tečaj pravica do protesta:
akademija-amnesty.si/tecaji/pravica-do-protesta.

PRAVICA DO PROTESTA V EVROPI V ŠTEVILKAH

21

**ANALIZIRANE
EVROPSKE
DRŽAVE**
(Prebivalstvo
570 milijonov)

21

držav je ratificiralo ključne pogodbe, ki ščitijo pravice do protesta

0

držav v celoti izpolnjuje svoje obveznosti

PREVEČ OMEJENO

Vsaj 8 držav na določenih lokacijah popolnoma prepoveduje proteste.

4 države imajo omejevanje časa protestov.

20 držav lahko naloži kazni tistim, ki niso zaprosili za dovoljenje ali obvestili o protestu.

Povečanje metod nadzora (kamere, prepoznavanje obraza, spremljanje družbenih medijev ...).

V več kot 14 državah zabeležena prekomerna uporaba sile s strani policije; v nekaterih primerih je to pomenilo mučenje in slabo ravnanje.

16+

Držav je kaznovalo ljudi, ki so izvajali miroljubna dejanja državljske nepokorščine.

7+

Držav je določilo najnižjo starost za organizacijo protestov, kar omejuje pravice otrok do protesta.

Shod ob mednarodnem dnevu žensk 8. marca 2022 v Ljubljani. V ospredju levo izvajalec monitoringa (opazovanja) protestov. Monitoring protestov smo od maja 2021 organizirali v okviru Pravne mreže za varstvo demokracije, Amnesty pa je bila zadolžena za njegovo koordinacijo, vključno z usposabljanji.

oblasti, pri čemer se ljudi, ki protestirajo, opisuje na različne načine – kot »teroriste«, »kriminalce«, »tuje agente«, »anarhiste« in »ekstremiste«. Ta negativna retorika se pogosto uporablja za upravičevanje uvajanja vse bolj restriktivnih zakonov.

Prav tako se neredko **miroljubna dejanja državljske nepokorščine** označijo za grožnjo javnemu redu in/ali nacionalni varnosti, kar daje oblastem lažen izgovor za uvajanje omejitev in izogibanje mednarodnim obveznostim.

V zadnjih letih so evropske vlade uvajale **obsežne omejitve protestov**, za kar so bili velikokrat podani lažni razlogi; pogosto se »nacionalna varnost« in »javni red« uporabljata kot izgovor za zatiranje miroljubnega izražanja drugačnega mnenja.

DANAŠNJI PROTESTI SO JUTRIŠNJE PRAVICE

Države imajo mednarodnopravno obveznost, da spoštujejo, ščitijo in omogočajo mirna zbiranja, odpravljajo ovire za proteste in preprečujejo neupravičeno vmešavanje v uresničevanje pravice do mirnega zbiranja. Naša raziskava, izvedena v **Avstriji, Belgiji, Češki, Finski, Franciji, Nemčiji, Grčiji, na Madžarskem, Irskem, v Italiji, Luksemburgu, na Nizozemskem, Poljskem, Portugalskem, v Srbiji, Sloveniji, Španiji, na Švedskem, v Švici, Turčiji in Združenem kraljestvu**, je pokazala, da države po vsej Evropi kršijo svojo obveznost ščitenja pravice do protesta.

Temu se moramo upreti! Protesti, skozi katere uresničujemo **svobodo mirnega zbiranja** (to je kolektivna pravica) in **svobodo izražanja**, so orodje za doseganje drugih človekovih pravic. Veliko pravic, ki jih imamo danes, so dosegli ljudje, ki so živeli pred nami in ki so zastavili svoj glas ter se borili za boljši svet za celotno človeštvo. Velikokrat so s tem tvegali preganjanje, hude kazni in celo življenja. Kakšen svet bomo zapustili prihodnim rodovom, če bomo dopustili, da nas oblasti utišajo, včasih že preventivno, kadar jim ni všeč naše drugačno mnenje? Čas je, da poskrbimo za jutrišnje zmage, med drugim tudi s podporo ljudi, ki danes v Evropi tvegajo povračilne ukrepe, ker protestirajo.

(Metka Naglič)

Preberite več na www.amnesty.si/evropa-stanje-protest, kjer najdete tudi celotno poročilo Under-protected and over-restricted: The state of the right to protest in 21 countries in Europe.

Pravico do protesta sestavljata pravici do svobode izražanja in do mirnega zbiranja. Obe varuje mednarodno pravo človekovih pravic, v Sloveniji pa sta tudi ustavno zaščiteni.

INTERVJU Z IRANSKIM REŽISERJEM AYATOM NAJAFIJEM »REVOLUCIJA JE ŽRTVOVANJE ZA ŽIVLJENJE IN SVOBODO«

AYAT NAJAFI JE IRANSKI FILMSKI IN GLEDALIŠKI REŽISER IN MULTIMEDIJSKI UMETNIK. RODIL SE JE V TEHERANU, DANES PA ŽIVI IN DELA V BERLINU. NA NAŠE VELIKO VESELJE JE LETOS SPREJEL VABILO IN BIL ČLAN NAŠE MEDNARODNE ŽIRIJE NA FESTIVALU DOKUMENTARNEGA FILMA, KI VSAKO LETO IZBERE NAJBOLJŠI FILM NA TEMO ČLOVEKOVIH PRAVIC. POGOVARJALI SMO SE O GIBANJU ŽENSK IN REVOLUCIJAH V IRANU.

Se spominjate revolucije 1979 (v islamski revoluciji leta 1979 je bila strmoglavljena dinastija Pahlavi, Iran pa je postal Islamska republika Iran op. a.)?

Ko se je zgodila, sem imel dve leti. Ker naj bi bile mirne demonstracije, je mama tja odšla z mano in mojim bratom. Ko so začeli streljati in ko so na ulico prišli tanki, mama pravi, da je mislila le: »V redu mene bodo ubili, rešiti moram svoje otroke.« Tako nama je rekla, naj se uleževa v kanal, ona pa se je ulegla na naju. Kmalu po tem dogodku smo se preselili v London. Po revoluciji smo se v Iran vrnili z veliko upanja, da se bodo stvari izboljšale.

Kakšen je bil odziv žensk na islamsko revolucijo? Veliko virov govori o tem, da so ženske že kmalu odšle na ulice in se uprle ...

Ženske so prvič na ulice odšle že mesec po revoluciji. To je tudi tema mojega naslednjega filma. Nastalo je gibanje, o katerem je treba veliko govoriti. Ženske so bile prva skupina, ki se je uprla. Prve demonstracije so potekale ob 8. marcu (mednarodni dan žensk). Nanj so povabili slavno ameriško feministko Kate Millett, ki je prišla s svojo partnerko in imela govor. Kmalu zatem je v radijskem intervjuju Homeini (verski klerik Ruholah Homeini, ki je po revoluciji postal voditelj države op. a.) govoril o tem, da ženske niso zahodnjaške lutke, da ne smejo tega in onega. Kmalu je bilo jasno, da bo nasprotoval temu gibanju.

Kako doživlja sedanjo situacijo v Iranu vaša družina?

Seveda so zelo žalostni. Spominjam se, da je moja mama ves čas govorila o tem, kako zelo pomembno je žensko gibanje, in tudi zato bi rad posnel ta nov film. Ona je vedela, kako resno je, in sedaj, 40 let kasneje, je končno o tem spregovorila. Videl sem, kako je trpela, ko ji je mlad moški s pištolo grozil, naj si obleče hidžab, in jo zmerjal. Rekel ji je, da ne spoštuje vrednot revolucije, mama mu je rekla: »Kaj pa ti veš o revoluciji?«. Pred tem hidžaba nikoli ni nosila.

Če spregovoriva še o začetku novega gibanja Ženske, življenje, svoboda leta 2022. Kaj menite o njem in kaj je (bilo) tokrat drugače?

Zdaj ženske vodijo, one so revolucija, moški jim sledijo. Leta 1979 so bili moški, ki so podpirali ženske. Tudi na protestih so bili. Obstajajo fotografije, ki prikazujejo moške, ki poskušajo rešiti ženske pred napadalci, vendar jih je bilo res malo. Leta 2022 bi rekli, da je polovica ljudi na ulicah moških, vendar gibanje vodijo ženske. Druga velika razlika je bila v sloganu; samo pomislite na ženske kot na svobodo. To je čarobno. Politični aktivisti bi rekli, da ne pomeni nič. Ja, seveda nič ne pomeni. Veste, to ni manifest. Je pa zelo obetaven in lep slogan. Mislim, da prihaja od kurdskih bork v Turčiji. Pri revoluciji ne gre za žrtvovanje za državo, za vero, za ideologijo. To je žrtvovanje za življenje, za svobodo. In mislim, da že to veliko pove.

Pogovarjala se je Taja Premk.

Foto: Prof. Miran Zupanič, AGRFT

Med obiskom Ayata v Ljubljani smo v sodelovanju z Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani organizirali ogled njegovega filma *Pesem brez dežele*. Na fotografiji utrinek iz pogovora po projekciji.

Foto: Barbara Reva, Mediaspeed @ Cankarjev dom

Žirija Amnesty International Slovenije, v sestavi Ayat Najafi, Urška Djukić in Lea Aymard, na zaključni prireditvi Festivala dokumentarnega filma v organizaciji Cankarjeva doma.

Celoten intervju si lahko preberete na www.amnesty.si/ayat-najafi

STOJ MI OB STRANI 2.0 POVEČALI KAPACITETE ZA BOJ PROTI NASILJU NA PODLAGI SPOLA

VELIKO AKTIVNOSTI NAŠE ŠOLE ČLOVEKOVIH PRAVIC JE BILO PRETEKLI DVE LETI POSVEČENIH RAZVOJU GRADIV IN ORODIJ, OPOLNOMOČENJU MLADIH IN USPOSABLJANJU PEDAGOŠKEGA KADRA ZA BOJ PROTI NASILJU NA PODLAGI SPOLA.

V okviru projekta **Stoj mi ob strani 2.0** smo skupaj s partnerji – sekcijami Amnesty International v Italiji, na Poljskem in Madžarskem ter italijanskima Fondazione Bruno Kessler in Univerzo Trento – zasnovali **spletni tečaj** (akademija-amnesty.si/tecaji/nasilje-na-podlagi-spola), **digitalno platformo**, ki deluje po načelih igrifikacije (<https://standbymeplatform.eu/register/>; uporabite kodo: SBM) in pedagoški **priročnik** (prenesite si ga od tu: sola.amnesty.si/prirocniki.html). Fokus je bil tudi na **vključenosti mladih**, ki so v vseh štirih državah pripravili priporočila oblastem in izvajali svoje aktivnost.

Rdeča nit projekta je bila boj proti nasilju nad ženskami in dekleti s poudarkom na škodljivih stereotipih. S takimi stereotipi (npr. dekleta morajo biti nežna in pasivna, fantje si »ne morejo« pomagati, so pač malo divji) se pogosto ustvarja okolje, ki je strpno do nasilja. Večinoma je nasilje usmerjeno proti ženskam in dekletom, žrtve pa so lahko tudi drugi ljudje na podlagi njihove dejanske in/ali zaznane spolne usmerjenosti, spolne identitete in/ali izraza.

Tudi na Srednji šoli Rudolfa Maistra Kamnik so marca pripravili okroglo mizo z naslovom Onkraj predsodkov in nasilja. Med dogodkom so izpeljali tudi kratko anketo.

Na zaključni konferenci projekta, ki je potekala junija na ljubljanski FDV, smo pripravili tudi okroglo mizo. Na fotografiji: Neža Jagodić, TOM telefon; Maja Pan, članica izvršnega odbora AIS, ki je povezovala okroglo mizo; Nika Kovač, Inštitut 8. marec; dr. Vesna Leskošek, Fakulteta za socialno delo; Katja Zabukovec Kerin, Društvo za nenasilno komunikacijo.

Na Srednji šoli za oblikovanje Maribor so mladi organizirali okroglo mizo, na katero so povabili višjo policijsko kriminalistko Mojco Kopač, Barbaro Peras iz Dijaškega doma Lizike Jančar in Tino Cokoja iz Centra za socialno delo Maribor-center (na fotografiji). Na šoli so izvedli tudi anketo o nasilju.

Mladi iz Gimnazije, elektro in pomorske šole v Piranu so svoje izkušnje delili na delavnici z učenci OŠ Cirila Kosmača v Piranu (na fotografiji). Filmski krožek GEPS pa je s to temo ob 8. marcu povezal ogled filma Čokolada.

IZOBRAŽEVALNI PAKETI BREZ FILTRA

UČITE SE Z AMNESTY

V ŠOLSKEM LETU 2023/24 SMO PRIPRAVILI OSEM IZOBRAŽEVALNIH PAKETOV SERIJE BREZ FILTRA.

Paketi vsebuje **video** posnetek, osnovne informacije o temi, napotke za obravnavo, predloge za praktično delo oz. akcije in uporabna dodatna gradiva. Vsebine so primerne za formalno in neformalno izobraževanje, **zlasti so uporabne za predmet aktivno državljanstvo**, prav pa pridejo tudi pri sociologiji, zgodovini, etiki itd.

Pakete **Uvod v človekove pravice**, **Ukrepanje proti nasilju nad podlagi spola**, **Begunske pravice**, **Izbrisani**, **Spol in transspolnost**, **Pravica do protesta**, **Rasizem** in **Otrokove pravice** si lahko prenesete s sola.amnesty.si/prirocniki.html.

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

Izobraževalni projekt »Učite se z Amnesty: z več znanja človekovih pravic gradimo boljši svet« je bil podprt s sredstvi Programa ACF v Sloveniji 2014–2021.

NOČ KNJIGE

BEREMO ZA ČLOVEKOVE PRAVICE.

Vsako leto 23. aprila obeležimo svetovni dan knjige. Tudi letos smo v naši **Šoli človekovih pravic** že tradicionalno, posebej za obeležitev tega dne, izbrali tri knjige in pripravili aktivnosti, ki jih učitelji_ce lahko izvedejo v razredu. Veseli smo, da je število sodelujočih vsako leto višje, letos je z nami bralo kar **119 slovenskih šol in vrtcev**.

OŠ Škofljica – Podružnična šola Lavrica

OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica

OŠ Sostro

OŠ Antona Tomaža Linhartaradovljica

AKADEMIJA AMNESTY

»TA OBŠTUDIJSKA DEJAVNOST JE BILA PREPROSTO DRUGAČNA, USEDLA SE JE V SRCE«

TO NAM JE V EVALVACIJI SPOROČILA ŠTUDENTKA, KI JE V ŠTUDIJSKEM LETU 2023/24 USPEŠNO OPRAVILA OBŠTUDIJSKO DEJAVNOST AKADEMIJA AMNESTY: ČLOVEKOVE PRAVICE V PRAKSI.

Njena celotna ocena se glasi: **»Vedno so me zanimale človekove pravice. Predavanja na domači univerzi so zelo teoretična, Akademija Amnesty pa mi je omogočila, da sem se približala ljudem, katerih pravice se zlorablja, in videla, kako se borijo za izboljšanje družbe. Uživala sem v vsakem srečanju, najbolj pa mi je ostalo v spominu srečanje o izbrisanih. Akademijo Amnesty bi priporočila vsakomur. Ta obštudijska dejavnost je bila preprosto drugačna, usedla se je v srce.«**

Za sabo imamo že 3 izvedbe obštudijske dejavnosti, ki poteka v sodelovanju s Fakulteto za družbene vede, vpišejo pa jo lahko vsi_e študentje_ke ljubljanske univerze ob vpisu v višji letnik. V treh letih jo je uspešno opravilo 145 oseb, tako iz Slovenije kot tudi tistih na izmenjavi.

Obštudijska dejavnost Akademije Amnesty je sestavljena iz vaj v predavalnici in praktičnega dela. Evalvacije kažejo, da praktično delo udeležene zelo navdušuje. Npr. eden od udeležencev je povedal: **»Zelo dober pogled na to, kaj dejansko pomeni aktivizem. To je še povečalo moje spoštovanje in me spodbudilo, da naredim še več.«**

Zaključno srečanje generacije obštudijske dejavnosti 2023/24. Januar 2024, FDV, Ljubljana.

Drugo, kar je vedno deležno pohval, pa so zgodbe ljudi, ki jih gostimo. Teme človekovih pravic – od izbrisanih preko soglasja do pravice do protesta in dostopa do splava – namreč iz tedna v teden zaživijo skozi pripovedi žrtev kršitev, raziskovalk in raziskovalcev Amnesty ter drugih, ki se profesionalno ukvarjajo s posameznim področjem človekovih pravic. Če si spet izposodimo besede udeleženke: **»Še posebej zanimiva so bila predavanja o izbrisanih, Anhovem in splavu. Najbolj nepozabno in ganljivo je bilo predavanje o interspolnosti. Najlepša hvala za vse te možnosti, da sem lahko razširila svoja obzorja in izvedela več o teh pomembnih temah!«**

**Vpišite obštudijsko dejavnost
Akademija Amnesty
v študijskem letu 2024/25**

RAZSTAVA O OBŠTUDIJSKI DEJAVNOSTI NA FDV

Od junija je na FDV na ogled razstava o preteklih treh letih obštudijske dejavnosti. Vabljeni, da si jo ogledate; če ste del univerzitetnega prostora in bi jo želeli gostiti, nam, prosim, sporočite (akademija@amnesty.si).

**Spletni izobraževalni center
Akademije Amnesty**

AKADEMIJA AMNESTY

VABLJENI NA MESEČNA PREDAVANJA

POLEG SPLETNEGA IZOBRAŽEVALNEGA MESTA AKADEMIJA AMNESTY, KI PONUJA SPLETNE TEČAJE IN DRUGA IZOBRAŽEVALNA GRADIVA, PRIČENJAMO TUDI S PREDAVANJI IN POGOVORI, KI BODO V ŽIVO ALI NA DALJAVO. PRIBLIŽNO ENKRAT MESEČNO VAM BOMO PODROBNEJE PREDSTAVILI POSAMEZNE TEME ČLOVEKOVIH PRAVIC, KI JIH NASLAVLJAMO SKOZI NAŠA POROČILA IN KAMPANJE. Z NAMI BODO TUDI GOSTI, KI SO SAMI ZAGOVORNIKI ČLOVEKOVIH PRAVIC IN S KATERIMI DELIMO SKUPNE BOJE.

RAZPORED PREDAVANJ

- 18. 9. 2024** **Izraelski apartheid nad Palestinci in možnosti odpora** s palestinskim aktivistom in pravnikom iz Izraela **Majdom Nasrallahom**.
- 16. 10. 2024** **Izbrisani: 32 let s(r)amote:** z nami bosta aktivista za pravice izbrisanih, tudi sama izbrisana: Irfan Beširević in Slavica Đuričić.
- 13. 11. 2024** **Pišem za pravice:** kako organizirati in izpeljati akcijo za ogrožene ljudi v sklopu globalne akcije.
- 27. 11. 2024** **Raznolika telesa niso napake, ki bi jih bilo treba popraviti: pogled v I v LGBTQI** z Erinom Vlahovičem, interspolnim aktivistom iz Zagreba in Majo Pan, članico izvršnega odbora AIS in aktivistko za pravice žensk, delavcev in LGBTIQ.
- 18. 12. 2024** **Primer Anhovo:** boj za življenje v čistem in zdravem okolju z avtorico knjige in aktivistko Jasmino Jerant in prebivalci Anhovega.
- 15. 1. 2025** **Protest je naša pravica:** slovensko in mednarodno pravo ter posnetek stanja v Evropi.
- 12. 2. 2025** **»Ja pomeni ja«:** kaj pomeni pravna opredelitev soglasje v spolnosti.
- 19. 3. 2025** **Pravice Romov v Sloveniji:** dostop do vode, nastanitvene razmere, diskriminacija.
- 16. 4. 2025** **Gledam begunca_ko, vidim človeka:** begunske pravice v Sloveniji.
- 21. 5. 2025** **Pravica do varnega splava:** kako omejitve splava vplivajo na življenja žensk po svetu.

PRIJAVA

Za prijavo obiščite našo spletno stran **amnesty.si/izobrazevanja** ali poskenirajte QR kodo spodaj. Se vidimo septembra. Z znanjem spreminjamo svet na bolje.

S predavanji pričnemo **18. septembra ob 18. uri**. O lokaciji in povezavi boste prijavljeni obveščeni za vsako predavanje posebej.

IZVRSTNA PREDAVANJA FESTIVALA GROUNDED O ANTIPALESTINSKEM RASIZMU IN DEKOLONIJALNEM ODPORU

Na festivalu elektronske glasbe, kritične misli in aktivizma Grounded so se letos posvetili evropskemu rasizmu kot kontekstu genocida nad palestinskim prebivalstvom. Mednarodni politični sistem, vloga medijev, študentska okupacija, vloga umetne inteligence in vojaška tehnologija v okupaciji Gaze so le ene izmed tem, ki so jih naslovili akademiki, aktivistke in propalestinska gibanja iz številnih držav.

Predavanja in okrogle mize si lahko ogledate na povezavi

<https://grounded.si/video2024>.

Foto: Matjaz Rust (Grounded)

Utrinek iz Grounded: Majd Nasrallah, s katerim pričnemo cikel predavanj za članstvo v okviru Akademije Amnesty.

DOBRE NOVICE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

VEČ KOT POLOVICA LETA JE ZA NAMI IN V TEM ČASU SMO ŽE ZABELEŽILI NEKAJ PRAVIČNIH ZGODB, ZAKONODAJNIH SPREMEMB IN DRUGEGA NAPREDKA, KI POMENIJO KORAK NAPREJ K BOLJŠEMU IN PRAVIČNEJŠEMU SVETU. VESELITE SE Z NAMI.

ANHOVO BO ZADIHALO

Slovenski državni zbor je 7. marca sprejel spremembe **Zakona o varstvu okolja**, ki bo ljudem v Anhovem in okolici končno izboljšal pogoje za življenje v bolj čistem in zdravem okolju.

Zakonski predlog je bil podprt z zadostnim številom overjenih podpisov, ki so jih nevladne organizacije zbrale pod okriljem kampanje Inštituta 8. marec. Kampanjo **Naj Anhovo zadiha** smo podprli tudi v slovenski Amnesty.

Novinarska konferenca 7. marca 2024, ko je državni zbor sprejel Zakon o varstvu okolja. Pred mikrofonom naša Metka.

Novela zakona prinaša izenačitev standardov glede izpustov za sežigalnice in sosežigalnice. V sežigalnicah odpadkov te sežigajo. V sosežigalnicah pa kurijo odpadke, da bi tako pridobili energijo. Do sedaj so bili standardi glede izpustov v zrak določeni bolj strogo za sežigalnice kot pa za sosežigalnice. Zakonska sprememba bo vplivala na delovanje cementarne Salonit Anhovo (zdaj Alpacem Cement), ki sosežiga odpadke: in sicer v okolju, ki je zelo obremenjeno, tudi z boleznimi ljudi, zaradi pretekle rabe azbesta.

V Amnesty International Slovenije si že nekaj let skupaj z lokalnimi društvi prizadevamo za bolj čisto in zdravo okolje v Anhovem. V naši vsakoletni akciji **Pišem za pravice** smo 2022 pripravili peticijo predsedniku vlade dr. Robertu Golobu in ga v njej pozvali, naj sprejme zakonodajo, ki bo ljudem v Anhovem omogočila pravico do življenja v čistem in zdravem okolju. **Hvala vsem, ki ste podpisali našo peticijo in s tem prispevali k pomembni spremembi.**

KONEC OTROŠKIH POROK V SIERRI LEONE

Junija smo se razveselili še ene pomembne zmage za pravice deklet v Sierra Leone, kjer so končno prepovedali otroške poroke. Z zakonom, ki kriminalizira poroko mlajših od 18 let, želijo zaščititi dekleta pred to škodljivo prakso. **Amnesty International je k tej zgodovinski odločitvi prispevala s svojimi kampanjami in projekti poučevanja o človekovih pravicah v tej zahodnoafriški državi.**

RITA KARASARTOVA IZPUŠČENA IZ ZAPORA

Rita Karasartova, ena izmed posameznic naše lanskoletne akcije **Pišem za pravice**, je bila junija izpuščena iz zapora v Kirgiziji. Spomnimo, da je v zaporu pristala zgolj zaradi borbe za človekove pravice in zaradi njenega aktivizma. Z njo je bilo obtoženih še 22 ljudi, ki so bili prav tako oproščeni. Ta razsodba, ki jo pozdravljajo tako kirgiška civilna družba kot zagovorniki človekovih pravic, predstavlja optimističen precedens, kar zadeva politično motivirane pregone v državi.

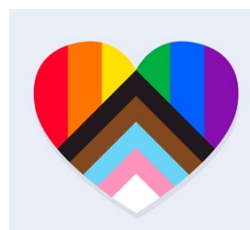

Rita Karasartova

Hvala vsem, ki ste oddali svoj podpis pod peticijo za njeno svobodo. Hvala tudi vsem slovenskim šolam, ki so za njo ustvarjale solidarnostna pisma.

SVETLE ZGODBE ZA PRAVICE LGBTIQ+ SKUPNOSTI

Grški parlament je sprejel zakon, ki priznava istospolne poroke. Gre za prelomni korak, s katerim želijo zagotoviti enakopravnost porok za LGBTIQ osebe in istospolnim parom omogočiti posvojitve.

Japonsko okrožno sodišče v Tokiju in Višje sodišče v Saporu sta po lobiranju Amnesty International ločeno sprejeli prelomni odločitvi o dveh primerih istospolne poroke. Presodili sta, da je vladna prepoved istospolnih porok protiusustavna, in z odločitvama jasno pokazali, da za

takšno diskriminacijo v japonski družbi ni prostora.

Tudi tajski parlament je uzakonil enakost pri sklepanju porok, s čimer je Tajska postala prva država Jugovzhodne Azije, ki je po dolgotrajnih kampanjah Amnesty International uzakonila poroko za LGBTIQ pare.

(T. P.)

ŠPORT IN ČLOVEKOVE PRAVICE OLIMPIJSKE IGRE ZA VSE ŽENSKÉ, TUDI MUSLIMANKE

OBJAVLJAMO RAZMIŠLJANJE ANNE BŁUŚ, RAZISKOVALKE AMNESTY INTERNATIONAL S PODROČJA PRAVIČNOSTI SPOLOV V EVROPI, O OLIMPIJSKIH IGRAH V PARIZU. PRVE OLIMPIJSKE IGRE, KJER JE BILA ENAKA ZASTOPANOST ŠPORTNIC IN ŠPORTNIKOV, SO NA DRUGI STRANI ODPRLÉ VRATA DISKRIMINATORNIM IN RASISTIČNIM PRAKSAM, KI MUSLIMANSKIM ŽENSKAM OMEJUJE DOSTOP DO ŠPORTA.

Navdušenje nad olimpijskimi igrami v Parizu je veliko, toda v državi, ki razglašá svojo predanost »égalité« (enakopravnosti), so muslimanske športnice odrinjene in diskriminirane – preprosto zato, ker se nočejo odpovedati svoji pravici, da nosijo tisto, kar hočejo.

Sobota je in pravkar sem opravila še en tek po parku v južnem Londonu. Uležem se na toplo travo in se pretegnem. Okoli mene so ljudje vseh narodnosti, rasnih pripadnosti, starosti in sposobnosti. To je naš prostor, kamor pridemo vsak konec tedna in poklepetamo po tem, ko smo tekmovali proti cilju. Počutim se vzneseno, polno energije, živo. Tek mi je dal

Športne hidžabe, ki izpolnjujejo varnostne zahteve, so odobrile mednarodne športne zveze, kot so FIFA (nogomet), FIBA (košarka) in FIVB (odbojka). Francija je edina država v Evropi, ki prepoveduje verska pokrivala v športih, kot so ženski nogomet, košarka in odbojka.

Foto: Catalina Martín-Chico/Panos Pictures

Nogometni dogodek, ki ga je organizirala skupina nogometašic Les Hijabeuses, ki se zavzema za razveljavitev prepovedi nošenja hidžaba v francoskem nogometu. 29. junij 2024, Pariz, Francija.

veliko: sprostitev v stresnih trenutkih, zatočišče pred travmami, možnost, da si postavim vedno večje izzive, in predvsem veliko zabave. Ko sem se preselila v London, mi je pomagal najti svoje ljudi in biti del skupnosti. Misel na to, da bi mi vse to lahko vzeli, je neznosna.

V zadnjih nekaj mesecih sem tekla vedno hitreje. V tek sem usmerjala občutke besa in krivice; posvečala sem ga športnicam v Franciji, s katerimi sem se pogovarjala v okviru svojega dela na Amnesty International.

Nogometašice, košarkarice, odbojkarice, atletinje in plavalke – vsem je onemogočeno početi, kar jim je všeč, ker so muslimanke in nosijo hidžab ter druga verska oblačila. Da, prav ste prebrali – to se dogaja v Franciji, državi, ki želi, da mislite, da zagovarja pravice žensk. Državi, ki razglašá svojo predanost »égalité« in ki gosti poletne olimpijske in paraolimpijske igre 2024.

Septembra lani je francoska ministrica za šport napovedala, da nobena športnica, ki bo zastopala Francijo, ne bo smela tekmovali na igrah, če bo nosila verska pokrivala. Ta država,

ki jo že desetletja zaznamuje spolna islamofobija, bi raje tvegala izgubo medalj, diskriminirala in izključila neverjetno nadarjene športnice iz svojih reprezentanc, kot pa jim dovolila biti to, kar so.

Vendar Francija ne želi omejiti muslimanke samo med olimpijskimi igrami. Tudi na amaterski ravni in na regionalnih tekmovanjih je več športnih zvez prepovedalo športne hidžabe. Torej, potem ko so leta trenirale, bile odlične v svojem športu, trenirale mlada dekleta in razmišljale o športu kot o poklicni karieri, mladim muslimanskim športnicam rečejo, naj snamejo hidžabe ali opustijo svoje sanje. To je oblika nasilja.

»To je resnično frustrirajoče in ponižujoče,« pravi Héléne Bâ, soustanoviteljica kolektiva *Basket Pour Toutes*, ki se zavzema za razveljavitev takšnih prepovedi. Ni neobičajno, da sodniki od najstnic zahtevajo, naj slečejo kakšno od svojih oblačil, da bi lahko sodelovale. »Gre za nasilje na podlagi spola, saj so sodniki večinoma moški,« mi pove Héléne. »In tako me moški prosijo, naj se slečem. Ne glede na to, ali gre za ruto ali majico, to je vaša obleka in to je nasilje. To je mešanica veliko diskriminacije in veliko nasilja.« To nasilje na podlagi spola je tudi izraz islamofobije, ki ohranja sistemski rasizem in diskriminacijo muslimank ter odraža trajne posledice francoske zgodovine in dediščine kolonializma, ki močno vpliva zlasti na ženske, ki se dojemajo kot temnopolte.

Pravilo, ki prepoveduje verska oblačila na tekmovanjih, v Franciji v nogometu velja od leta 2006. Skupina nogometašic v hidžabu, imenovana Hijabeuses, je v zvezi s tem šla na francoska sodišča, zdaj pa tudi na Evropsko sodišče za človekove pravice. Nedavno so v bližini Pariza organizirale »alternativne olimpijske igre« – resnično vključujoče za vse. Ena od njenih soustanoviteljic, Founé Diawara, je za Amnesty International poudarila: »Naš boj ni političen ali verski, ampak osredotočen na našo človekovo pravico do udeležbe v športu. Številne ženske so v Franciji vsak konec tedna izključene iz nogometnih igrišč zgolj zato, ker nosijo ruto.«

DISKRIMINACIJA MUSLIMANSKIH ŽENSK IN DEKLET V ŠPORTU

Prepovedi so diskriminatorne in kršijo človekove pravice muslimank, ki nosijo verska pokrivala in se ukvarjajo s športom, vključno z njihovo pravico do enakosti, svobode izražanja, združevanja, veroizpovedi, zdravja, telesne avtonomije ter telesne in duševne celovitosti. Že samo udejstvovanje v športu je človekova pravica. Vse te pravice je treba spoštovati in varovati za vse brez diskriminacije.

Prepoved nošenja hidžaba v športu in širše je feministično vprašanje ter stvar rasne in spolne pravičnosti ter skrbi za človekove pravice.

Nobena ženska ne bi smela biti prisiljena v odločanje, kaj lahko obleče, ali biti prisiljena v nemogočo izbiro med kariero in vero, identiteto in avtonomijo. Če diskriminatorne prepovedi na amaterski in profesionalni ravni ne bodo odpravljene, bo še manj muslimanskih športnic – ki se že tako ali tako soočajo s sistemskimi ovirami pri dostopu do športa v Franciji – doseglo olimpijske in paraolimpijske igre.

Amnesty International poziva k odpravi teh kršitev človekovih pravic športnic. Pozivamo vse, ki razumejo transformacijsko moč športa, da izrazijo nasprotovanje tem rasističnim, diskriminatornim in škodljivim prepovedim nošenja športnega hidžaba.

(Anna Bluš. To je izsek iz članka, ki je bil julija 2024 objavljen na spletnem EUobserverju.)

Foto: Basket pour Toutes

HéléneBâ, ena od ustanoviteljic Basket Pour Toutes

Foto: Amanda Kaye Delgado (@underatedmedia)

»Rada imam košarko, družino in vero. Srce bi se mi zlomilo, če bi se morala odpovedati katerikoli od njih.«

Diaba Konaté, nekdanja članica francoske mladinske košarkarske reprezentance, ki zdaj igra v ameriški študentski ligi National Collegiate Athletic Association (NCAA).

PREKINIMO MOLK KRŠITVE ČLOVEKOVIH PRAVIC V AFGANISTANU SE MORAJO KONČATI

MINEVAJO TRI LETA ODKAR SO TALIBANI V AFGANISTANU PONOVRNO PREVZELI OBLAST. TRI LETA ZLORAB, KRŠITEV ČLOVEKOVIH PRAVIC, ZATIRANJA ŽENSK IN TRI LETA CENZURE, MUČENJA IN SAMOVOLJNIH PRIDRŽANJ.

Amnesty International je avgusta 2024 izdala **obsežno raziskavo**, ki vključuje pogovore s pomembnimi akterji afganistanske družbe. Vsem je skupno mnenje o tem, da jih je mednarodna skupnost pustila na cedilu.

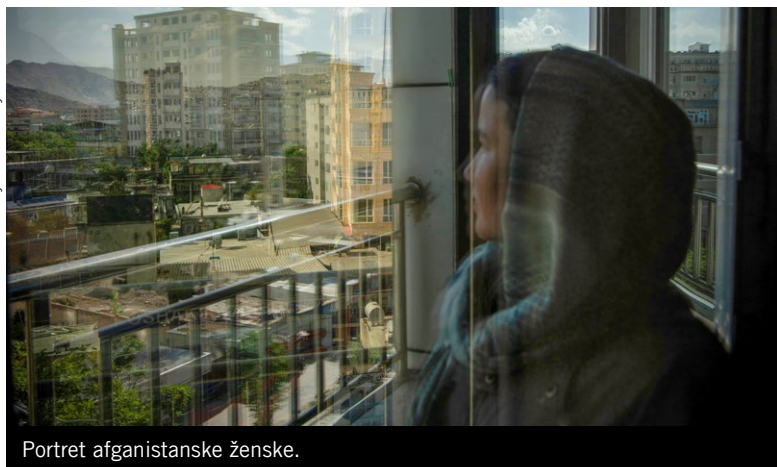
Pravice žensk in deklet v Afganistanu so kršene na vsakem koraku, sistematično zatiranje vpliva na vse vidike njihovih življenj. Od prevzema oblasti so talibani sprejeli že več kot **70 odlokov, ki omejujejo osnovne pravice in temeljne svoboščine žensk in deklet**. Konec avgusta je bil sprejet tudi zakon, ki med drugim določa, da morajo imeti ženske zakrite obraze in telesa v bližini moških, ki niso njihovi bližnji sorodniki, ter da se v javnosti ne sme slišati njihovega glasu.

V afganistanski družbi vladajo **omejitve pravice do svobode izražanja, mirnega zbiranja in politične udeležbe žensk**. Vrnitev telesnega kaznovanja in odsotnost neodvisnega sodstva pa ta vprašanja le še zaostrujeta. Žrtve so ostale brez kakršne koli možnosti za pravičnost.

SPOLNI APARTHEID

Amnesty International je junija 2024 sprejela politiko o spolnem apartheidu. To pomeni, da se bo organizacija pridružila prizadevanjem za to, da **apartheid na podlagi spola postane zločin po mednarodnem pravu**. O apartheidu na podlagi spola so prve spregovorile ženske v Afganistanu. Feministke in zagovornice človekovih pravic iz te države so opozorile na sistematične napade na njihove pravice pod vladavino talibanov. V času gibanja Ženske, življenje, svoboda so se jim pridružile tudi Iranke. V Amnesty smo s sprejetjem politike okrepili prizadevanja za boj proti režimom, ki sistematično teptajo in zatirajo pravice žensk. To nasilje mora dobiti svoje ime in to je spolni apartheid. Nanj se morajo države in mednarodna skupnost ostro odzvati, potrditi je treba mandat za preiskovanje in pregon ter določiti primerne kazni. To dolgujemo vsem žrtvam apartheida na podlagi spola po vsem svetu.

Foto: Kiana Hayeri / Amnesty International

Portret afganistanske ženske.

Predstavniki_ce civilne družbe so Amnesty opisali **vrnitev telesnega kaznovanja**, vključno z javnim bičanjem, javnimi usmrčitvami, sekanjem udov, kamenjanjem in drugimi oblikami slabega ravnanja in mučenja, ki kršijo mednarodno pravo.

Talibani so ustvarili okolje strahu in popolnega nadzora.

Čeprav so ljudje v Afganistanu obtičali v nočni mori, ki ji ni videti konca, mednarodna skupnost ni sprejela nobenega pomembnega ukrepa.

Ostre besede ne bodo ustavile tega zatiranja, ustavijo ga lahko le odločna dejanja!

(T. P.)

Podpišite peticijo in pozovite mednarodno skupnost k odločnemu ukrepanju. Skenirajte QR kodo ali obiščite spletno stran **www.amnesty.si/prekinimo-molk**.

POSTANITE TRANS ZAVEZNIK_CA KAKO SE BORITI PROTI TRANSFOBII?

TRANSFOBIIJA JE STRAH, ODPOR ALI SOVRAŠTVO DO OSEBE ALI SKUPINE OSEB, KER SO TRANSSPOLNE_I ALI NEBINARNE_I (ALI PA SE VERJAME, DA TO SO). TRANSFOBIIJO SESTAVLJAJO STEREOTIPI, PREDSDOKI IN DISKRIMINACIJA.

KAKO SE KAŽE TRANSFOBIIJA?

- Govorjenje **slabšalnih šal in opazk**;
- namerno in večkratno **ignoriranje** osebe;
- naslavljanje transspolne ali nebinarne osebe po imenu, ki so ga uporabljali_e pred tranzicijo (v angleščini znano kot **dead name** (mrtvo ime));
- **zanikanje ali izpodbijanje veljavnosti** trans ali nebinarnih oseb;
- **omejevali** trans osebam uporabo stranišča in garderobe, določene za njihov spol.

5 NASVETOV ZA TRANS ZAVEZNIKE_CE: KAKO NA KONSTRUKTIVEN NAČIN RAZKRITI ŠKODLJIVA DEJANJA IN STALIŠČA?

1 Preverite stališče.

Preden ukrepate, najprej preverite, ali so dejanja ali besede resnično transfobne. Včasih ljudje rečejo nekaj, česar ne mislijo, ali na način, ki ni ustrezen. Če oseba izreče nekaj, kar mislite, da je transfobno, jo prosite, naj pojasni svoje stališče.

2 Namesto javnega soočenja imejte pogovor na štiri oči.

Če nekoga izzovemo v javnosti, se lahko odzove obrambno. Običajno je bolje osebo povabiti na konstruktiven pogovor na štiri oči, kot pa debatirati pred drugimi. Če ste v skupini, se poskusite odmakniti na samo ali pa se z osebo pogovorite ob drugi priloiki.

3 Govorite iz svojega zornega kota, uporabljajte izjave »jaz«.

Namesto da osebi rečete: »Ti si transfoben_na!«, začnite tako, da poveste, kako se vi počutite ob njihovih komentarjih. Na primer: »Ob tvojih besedah se počutim neprijetno« ali »Mislim, da to ni spoštljivo«. Nato poskusite razložiti, zakaj so besede ali dejanja lahko škodljivi. Poskusite: »Mislim, da je ta šala diskriminatorna« ali »Mislim, da taka dejanja ne podpirajo pravic te osebe.«

4 Delite izkušnje.

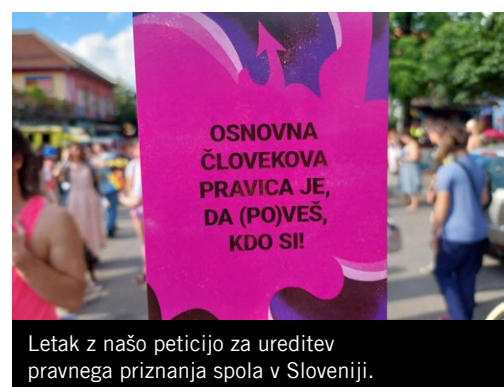
Krepitev glasov transspolnih oseb je ključni del dobrega zavezništva. Berite, glejte in delite zgodbe o izkušnjah trans in nebinarnih ljudi. Osebne zgodbe so tudi najboljši način za izgradnjo empatije. Lahko rečete: »Prebral_a sem odličen esej transspolne osebe. Rekli so, da ...«

5 Previdno izbirajte besede.

Ne pozabite, da lahko vaše besede razčlovečijo ljudi, tudi če se poskušate z njimi boriti proti diskriminaciji. Sklicevanje na celotne skupine ljudi, kot so »trans osebe« ali »boomerji«, lahko krepijo stereotipe in zameglijo osebne izkušnje, ki nam pomagajo pri povezovanju. Previdno izbirajte besede in se izogibajte posploševanju.

Če želimo graditi bolj vključujočo družbo, je naša odgovornost, da se upremo transfobiji.

(Povzeto po Amnesty International Nove Zelandije.)

Letak z našo peticijo za ureditev pravnega priznanja spola v Sloveniji.

KRŠITEV ČLOVEKOVH PRAVIC

Posledice transfobije so omejevanje svobode in možnosti kakovostnega življenja trans osebam v družbi. To pomeni, da lahko transfobija vodi v kršitve človekovih pravic.

Amnesty International stoji ob strani trans in nebinarnim osebam po vsem svetu. Borimo se za zaščito njihovih pravic in svoboščin. Med drugim smo lani v slovenski Amnesty, skupaj s 17 drugimi organizacijami, začeli zbiranje podpisov pod peticijo, v kateri notranjega ministra Poklukarja pozivamo k spremembi pravilnika o izvrševanju zakona o matičnem registru, tako da bi se trans osebam v Sloveniji omogočil s človekovimi pravicami ustrezen postopek spremembe podatka o spolu v osebnih dokumentih (pravno priznanje spola).

Kratka anketa o reviji Akcija

Izpolnite kratko anketo in nam pomagajte pri ustvarjanju kakovostnejših vsebin za vas.

Ali revijo Akcija preberete (vsaj delno)?

Ja ☐

Ne ☐

Drugo _____

Ali se odzovete na akcije (podpisovanje peticij, skeniranje QR kod, aktivistične akcije, vabila na dogodke), ki vam jih predlagamo v Akciji?

Ja ☐

Ne ☐

Drugo _____

Katere so vaše najljubše teme v Akciji?

Ali bi revijo Akcija želeli prebirati v spletni obliki?

Ja ☐

Ne ☐

Drugo _____

Zakaj ja oz. zakaj ne?

Bi želeli avtoricam revije še kaj sporočiti? Dobrodošle so pohvale, pripombe in komentarji.

IZPOLNJENO ANKETO NAM POŠLJITE PO POŠTI

NAVODILA

- 1 Izrežite stran.
- 2 Odgovorite na vprašanja v anketi.
- 3 Podpišite razglednico.
- 4 Prepognite list po označenih delih.
- 5 Na označenem delu prilepite z lepilnim trakom.
- 6 Oddajte v nabiralnik.

P.S. Poštino plačamo mi.

Hvala vsem, ki boste v akciji sodelovali.

RAZGLEDNICA ZA VOLIVCE_KE V ARIZONI

V Arizoni bo novembra na predsedniških volitvah potekalo glasovanje o zapisu pravice do splava v ustavo te zvezne države.

Amnesty International ZDA organizira akcijo, v kateri bodo volivce_ke pozvali, naj na glasovanju podprejo pravico do splava.

Sodelujte v mednarodni akciji, podpišite kartico in nam jo v skladu z navodili zgoraj pošljite nazaj. Vse zbrane kartice bodo pristale v nabiralnikih volivcev_k v Arizoni.

Na kartico lahko dopišete svoje sporočilo v angleščini, lahko pa se tudi samo podpišete. **Na mesto, ki je namenjeno informacijam o naslovniku, prosimo, ne pišite.**

Prevod vsebine kartice: *Noseče osebe po vsej Arizoni se soočajo z ovirami pri zdravstveni oskrbi, omejitve splava pa še povečujejo njihove težave. Glasujte ZA Zakon o dostopu do splava! Pomagajte zaščititi reproduktivne pravice v državni ustavi Arizone!*

Dear Voter.

Pregnant people across Arizona face barriers to healthcare, and abortion restrictions add to their struggles. Vote YES on the Abortion Access Act (AAA)! Help protect reproductive rights in Arizona's state constitution!

Best regards,

**SKENIRAJTE QR KODO IN ODGOVORITE NA
PAR KRATKIH VPRAŠANJ O REVII AKCIJA.**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

1. Prosimo, najprej prepognite tukaj.

**STAND TALL FOR
ABORTION
RIGHTS!**

2. Prosimo, da nazadnje prepognete tukaj in zalepite odprte stranice z lepilnim trakom. Hvala!

Poštnina
plačana po
pogodbi št:
2742/2016/
PK

**DRUŠTVO AMNESTY
INTERNATIONAL SLOVENIJE**
Dunajska cesta 5

1000 Ljubljana